

Asianajajatutkimus 2018

Ensimmäinen osa

(alle 45-vuotiaat asianajoalalla työskentelevät)

Sisällys

1 Johdanto.....	2
2 Tutkimukseen vastanneiden taustatiedot	3
3 Asianajoyrittäjäyys	9
3.1 Oletko kiinnostunut asianajoyrittäjäydestä (ostamaan tai perustamaan liiketoimintaa)? (N=397)	9
3.2 Jos perustaisit tai ostaisit liiketoimintaa asianajoyrittäjänä, paljonko olisit valmis sijoittamaan siihen omaa rahaa? (N=268)	11
3.3 Jos perustaisit tai ostaisit liiketoimintaa asianajoyrittäjänä, mitä odottaisit ansaitsevasi keskimäärin kuukaudessa (bruttomääräiset ansio- ja pääomatulot + osuus yhtiön voitosta)? (N=268)	12
3.4 Jos perustaisit tai ostaisit liiketoimintaa asianajoyrittäjänä, missä maakunnassa haluaisit työskennellä? (N=268).....	13
3.5 Kummassa olisi mielestäsi mielekkäämpää toimia asianajoyrittäjänä, esimerkiksi a) yhden tai kahden osakkaan toimistossa, vai b) itsenäisenä asianajoyrittäjänä toimistoyhteisössä muiden omaan lukuun toimivien asianajoyrittäjien kanssa? Perustele lyhyesti. (N=268)	13
3.6 Oletko kiinnostunut asianajoyrittäjäyteen liittyvästä mentoroinnista? (N=268).....	15
4 Työn sisältö ja mielekkäisyys	16
4.1 Oletko tyytyväinen työhösi? Miksi? (N=397).....	16
4.2 Minkälaisia juttutyyppejä haluaisit hoitaa? Miksi? (N=397)	18
4.3 Kuinka tärkeinä pidät alla olevia asioita työssäsi (1=ei lainkaan tärkeää, 5=erittäin tärkeää)? (N=397)	24
4.4 Jos vaihtaisit työtehtäviäsi tai asemaasi, mikä alla olevista kiinnostaisi sinua? Miksi? (N=397)	25
4.5 Jos harkitset lähtöä asianajoalalta, mitkä ovat lähdön syyt? (N=397)	30
4.6 Jos asianajajaksi ryhtyminen ei ole sinulle vielä ajankohtaista, voisitko tulevaisuudessa kuvitella siirtyväsi asianajajan ammattiin? Millä edellytyksillä? (N=74).....	32
5 Työn sijainti	34
5.1 Olisitko valmis liikkumaan työn perässä? (N=397)	34
5.2 Kuinka pitkää työmatkaa olisit valmis kulkemaan (km/suunta)? (N=397)	35
6 Koulutustarpeet	36
6.1 Mihin ensisijaisesti tarvitsisit lisäkoulutusta? (N=397)	36
6.2 Miten haluaisit laajentaa omaa osaamistasi koulutuksen avulla? (N=397)	36
Yhteenveto	39

1 Johdanto

Asianajajatutkimuksella kartoitetaan säännöllisesti toimialan näkymiä, ja kyselykierroksesta riippuen kyselytutkimus suunnataan joko kaikille asianajajille tai asianajoalalla työskenteleville, tai vain osalle, esimerkiksi asianajotoimistojen johdossa oleville. Asianajajatutkimukset ovat perinteisesti olleet laajoja, kaikille asianajajille suunnattuja kyselytutkimuksia, ja tutkimusten kysymyksiä ja sisältöä on uudistettu aika ajoin vastaamaan toimialan näkymistä kulloinkin tarvittavaa tietoa. Asianajajatutkimuksia on perinteisesti toteutettu noin viiden vuoden välein, vuosina 1971, 1976, 1980, 1987, 1993, 1997, 2002, 2007, 2012 ja 2017. Vastaamiseen käytettävän ajan lyhentämiseksi jatkossa tutkimukset toteutetaan aiempaa rajatumpina versioina kerran vuodessa, keskittyen kullakin kierroksella tiettyyn fokusoituun teemaan.

Vuoden 2018 asianajajatutkimuksen teemoina ovat asianajoyrittäjyys ja sukupolvenvaihdos. Tutkimus toteutetaan kahdessa osassa: tietoja kysytään erikseen sekä alle 45-vuotiailta asianajo- tai oikeusaputoimistoissa työskenteleviltä osakkailta, työsuhteisilta asianajajilta, juristeilta ja oikeustieteen opiskelijoilta/yo-harjoittelijoilta että pidempään alalla työskennelleiltä asianajajilta. Tämä tutkimusraportti käsittelee nuorempia henkilöitä ja ensimmäistä osaa vuoden 2018 kyselytutkimuksesta.

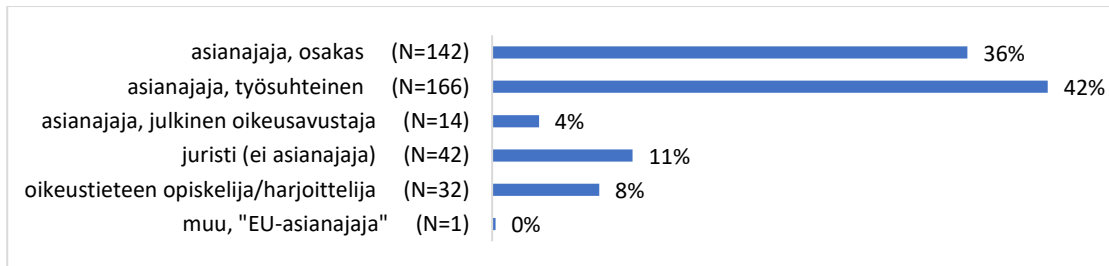
Ensimmäisen osan kyselyaineisto kerättiin touko–kesäkuussa 2018, jolloin kysely suunnattiin kaikille alle 45-vuotiaille asianajo- tai oikeusaputoimistoissa työskenteleville osakkaille, työsuhteisille asianajajille, juristeille ja oikeustieteen opiskelijoille/yo-harjoittelijoille. Tarkemmin ottaen kyselykutsu lähetettiin sähköpostitse 919 Asianajajaliiton jäsenelle, joiden yhteystiedot ja kohderyhmään kuuluminen oli tarkistettavissa Asianajajaliiton jäsenrekisteristä. Kyselykutsu ohjeistettiin välittämään myös muille toimistossa työskenteleville kohderyhmään kuuluville henkilöille. Kyselyyn vastattiin sähköisen lomakkeen kautta anonyymisti.

Tässä tutkimusraportissa esiteltävään Asianajajatutkimuksen 2018 ensimmäiseen osaan vastasi 397 henkilöä, ja heistä 323 oli asianajajia. Asianajajien osalta vastausprosentti oli 35. Lisäksi kyselyyn vastasi 42 asianajo- tai oikeusaputoimistossa työskentelevää muuta juristia ja 32 oikeustieteen opiskelijaa/yo-harjoittelijaa. Kyselyaineiston kerääminen ja analysointi tehtiin Webropol- ja Atlas-ti. -ohjelmilla, ja kaikki saadut vastaukset on käsitelty luottamuksellisesti.

2 Tutkimukseen vastanneiden taustatiedot

Asianajajatutkimuksen 2018 ensimmäisen osan kyselyyn vastasi 397 alle 45-vuotiasta henkilöä. Asianajajien kohdalla vastausprosentti oli 35. Muiden juristien ja oikeustieteen yo-harjoittelijoiden kohdalla vastausprosenttia ei ole laskettu, sillä ei ole varmuutta siitä, kuinka suuren osan kyseisistä henkilöistä kyselylomake tavoitti (kysely lähetettiin sähköpostitse alle 45-vuotiaille asianajajille, ja heitä pyydettiin välittämään kyselyä eteenpäin muille kohderyhmään kuuluville).

Kyselyyn vastanneiden asema (N=397)

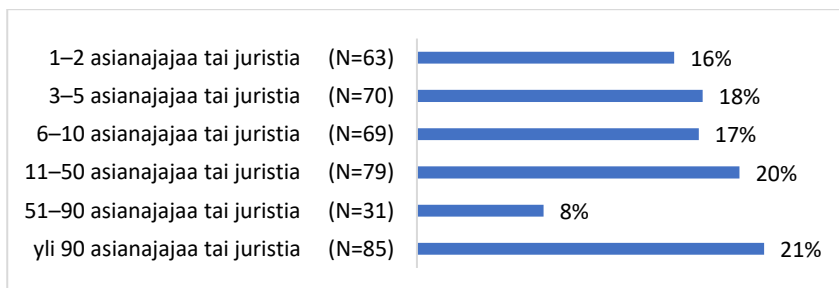
Kyselyyn vastanneiden sukupuoli ja ikäluokka (N=397)

Sukupuoli	N	Osuus
Mies	200	50,4 %
Nainen	196	49,4 %
Muu	1	0,2 %
Yhteensä	397	100 %

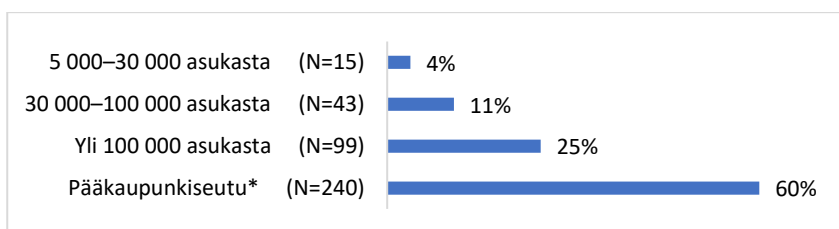
Ikäluokka	N	Osuus
alle 30 vuotta	69	17 %
30–34 vuotta	108	27 %
35–39 vuotta	114	29 %
40–45 vuotta	106	27 %
Yhteensä	397	100 %

Kyselyyn vastanneiden asianajo-

tai oikeusaputoimiston asianajajien ja muiden juristien yhteenlaskettu lukumäärä (N=397)

Kyselyyn vastanneiden asianajo- tai oikeusaputoimiston päätoimiston sijaintipaikkakunnan asukasluku (N=397)

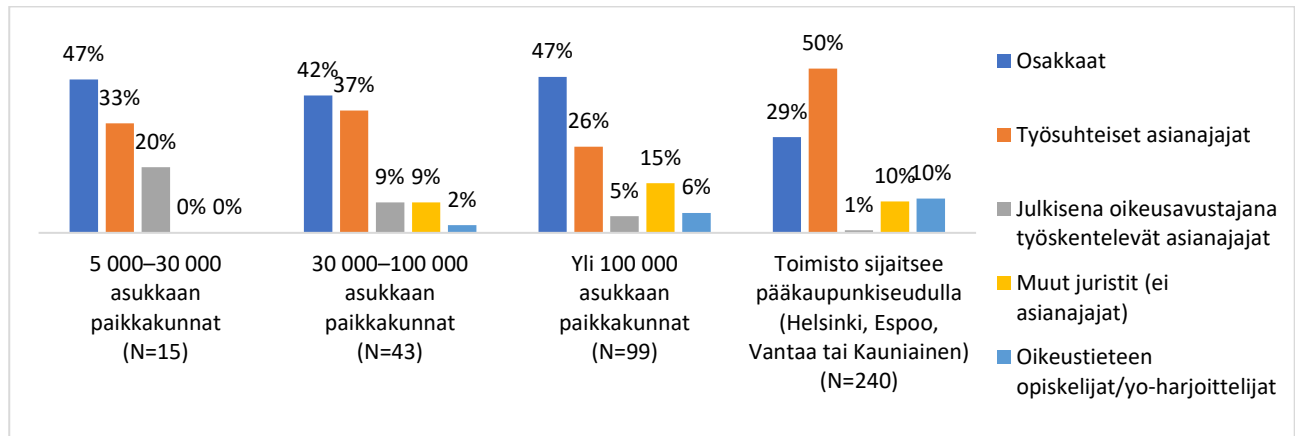

*Toimisto sijaitsee pääkaupunkiseudulla (Helsinki, Espoo, Vantaa tai Kauniainen)

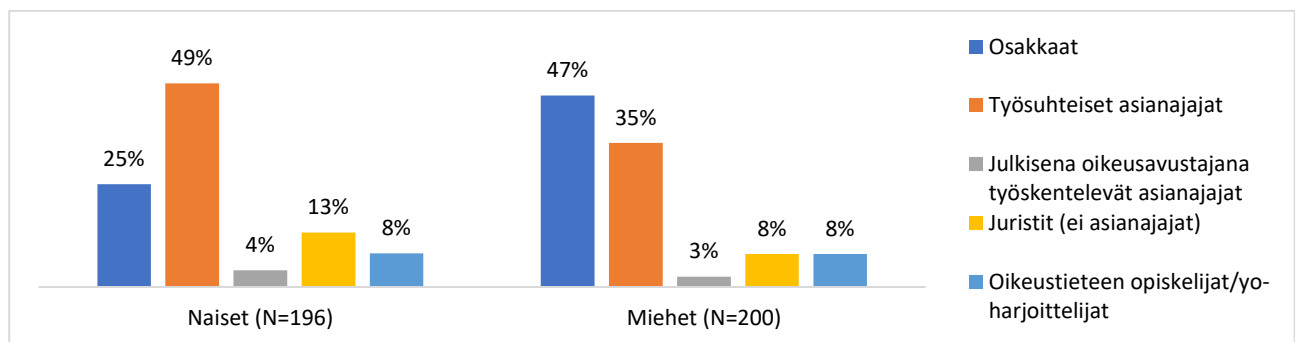
Noin puolet vastaajista oli miehiä ja puolet naisia, ja kyselyyn osallistuttiin kaikenkokoisista toimituksista. Suurimmalla osalla vastaajista päätoimisto sijaitsi pääkaupunkiseudulla.

Suurin vastaajaryhmä olivat työsuhteiset asianajajat (42 prosenttia vastaajista), ja he olivat edustettuina etenkin pääkaupunkiseudun vastaajissa ja naispuolisissa vastaajissa. Osakkaiden suhteellinen osuus oli suurempi pienemmillä paikkakunnilla ja miespuolisten vastaajien joukossa.

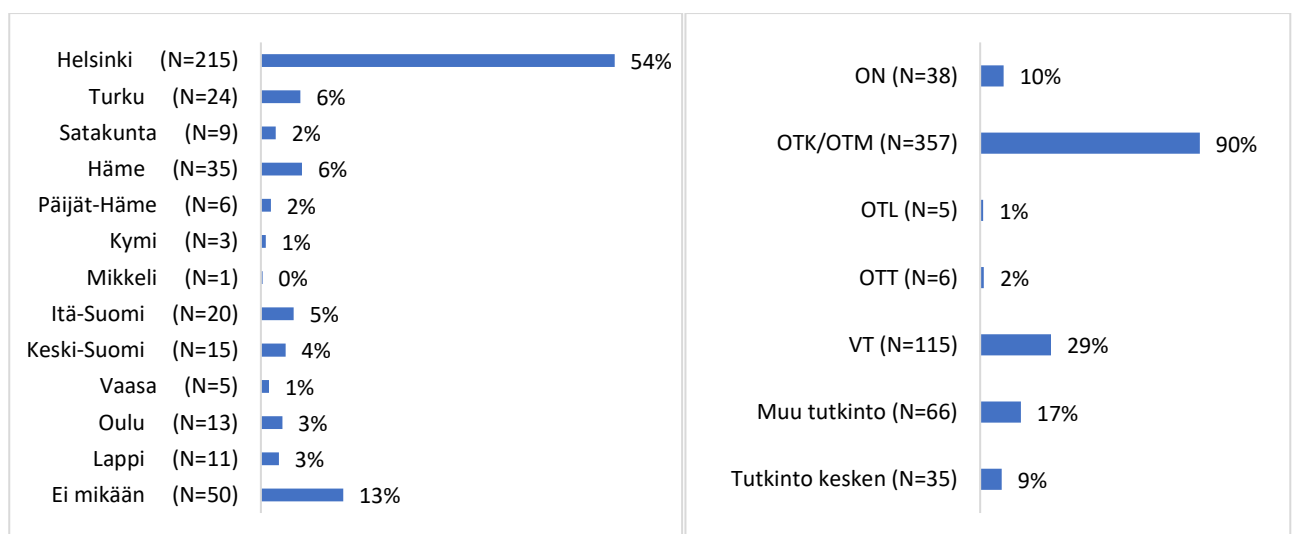
Kyselyyn vastanneiden jakautuminen aseman mukaan erikokoisilla paikkakunnilla (N=397)

Kyselyyn vastanneiden naisten ja miesten jakautuminen eri asemassa työskenteleviin (N=397)

Kyselyyn vastanneiden Asianajajaliiton paikallisosasto ja koulutus (N=397)

Muiksi suoritetuiksi tutkinnoiksi mainittiin muun muassa HuK-, LTK-, KTK-, KTM-, EMBA-, MSc-, FM-, LL.M., DI-, sekä merkonomin ja tradenomien tutkinnot ja kesken oleviksi tutkinnoiksi muun muassa ON-, OTM-, KTK-, VTK-, KTM-, OTL-, OTT- ja HTM-tutkinnot.

Kyselyyn vastanneiden oikeustieteen kandidaatin (OTK) tai oikeustieteen maisterin (OTM) tutkinnon suoritusvuosi sekä Asianajajaliiton jäsenyyden alkamisvuosi (N=397)

OTK/OTM:n tutkinnon suoritusvuosi	N	%
1997–1999	21	5 %
2000–2004	80	20 %
2005–2009	101	25 %
2010–2014	126	32 %
2015–2018	29	7 %
Ei suoritettu	40	10 %
Yhteensä	397	100 %

Asianajajaliiton jäsenyyden alkamisvuosi	N	%
1995–1999	1	0 %
2000–2004	20	5 %
2005–2009	61	15 %
2010–2014	98	25 %
2015–2018	146	37 %
Ei ole jäsen	71	18 %
Yhteensä	397	100 %

Kyselyyn vastanneiden työkokemus (N=397)

Työkokemus	N	keskiarvo	mediaani	Minimi	Maksimi
Nykyisessä tehtävässä	397	4,7	4	0	20

Eri tehtävissä:	N	keskiarvo	mediaani	Minimi	Maksimi
Itsenäisenä asianajajana (yksin tai osakkaana)	145	5,7	5	1	18
Toisen palveluksessa asianajotoimistossa (työsuhteisena asianajajana tai juristina)	320	6	5	1	17
Julkisena oikeusavustajana	22	4,4	3,5	1	13
Julkisella sektorilla juristina	121	2,4	1	1	15
Yksityisellä sektorilla juristina (ei asianajotoimistossa)	80	3,9	3	1	14
Harjoittelijana	187	2,1	2	1	7
Yhteensä	397	9,7	9	0	24

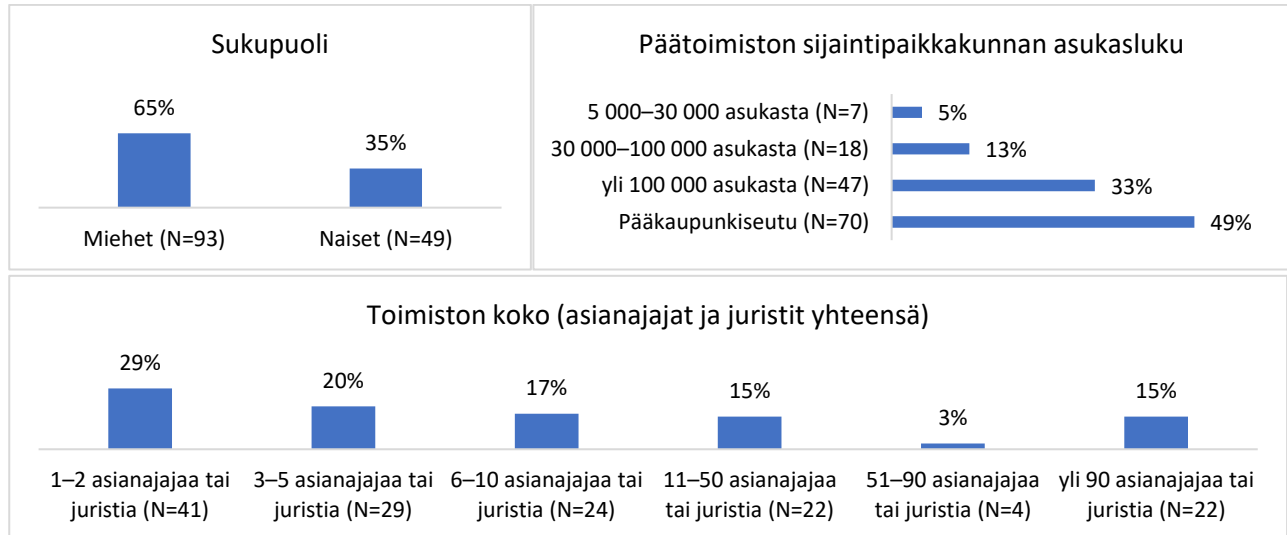
Kyselyyn vastanneiden ilmoittama keskiarvo asianajo- tai oikeusaputoimistosta nostetuista ansio- ja pääomatuloista kalenterivuodessa (N=397)

	N	Keskiarvo	Mediaani	Minimi*	Maksimi
Osakkaat	142	124 000 €	100 000 €	800 €	750 000 €
Työsuhteiset asianajajat, ml. "EU-asianajaja"	167	77 000 €	75 000 €	4 500 €	198 000 €
Julkisena oikeusavustajana toimivat asianajajat	14	47 000 €	55 000 €	4 800 €	60 000 €
Muut juristit (ei asianajajat)	42	46 000 €	49 000 €	4 000 €	76 000 €
Harjoittelijat	32	16 000 €	15 000 €	15 €	35 000 €

*Lisäksi yhteensä neljä vastaajaa ilmoitti ansio- ja pääomatuloiksi 0 €, ja vastausten on tulkittu viittaavan siihen, ettei kyselyyn ole osattu tai haluttu vastata tai toiminta on tilapäisesti keskeytynyt.

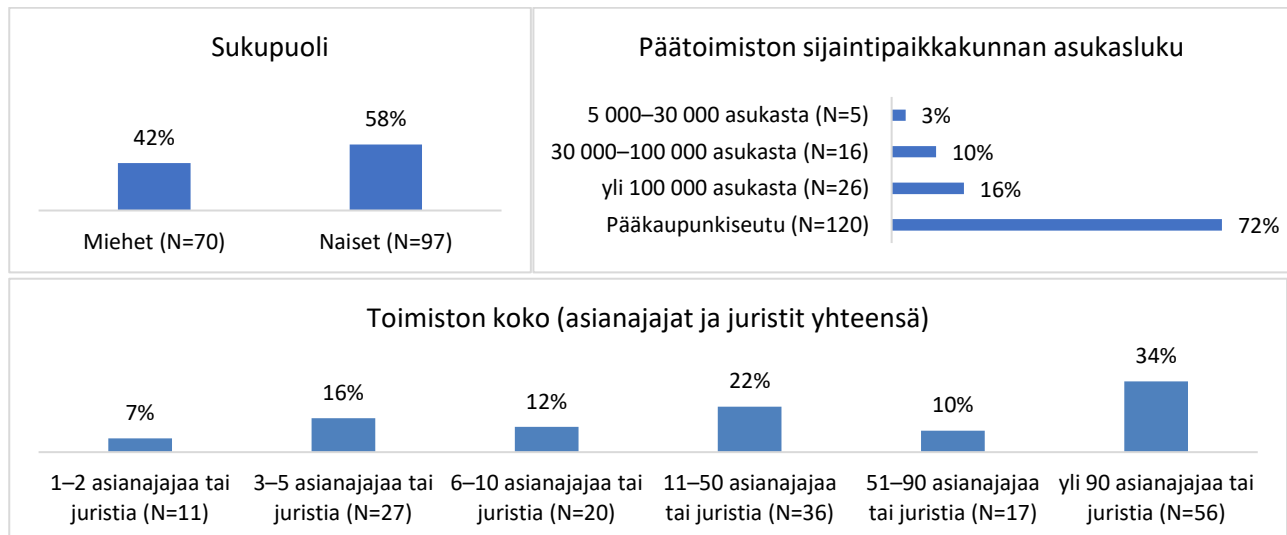
Osakkaat (N=142)

Kyselyyn vastanneista 36 prosenttia oli osakkaita. Heistä 65 prosenttia oli miehiä ja noin puolella päätoimiston sijaintipaikkakuntana pääkaupunkiseutu. Kyselyyn vastasi osakkaita kaikenkokoisista toimistoista, noin puolet 1–5 juristin toimistoista ja noin puolet sitä suuremmista toimistoista.

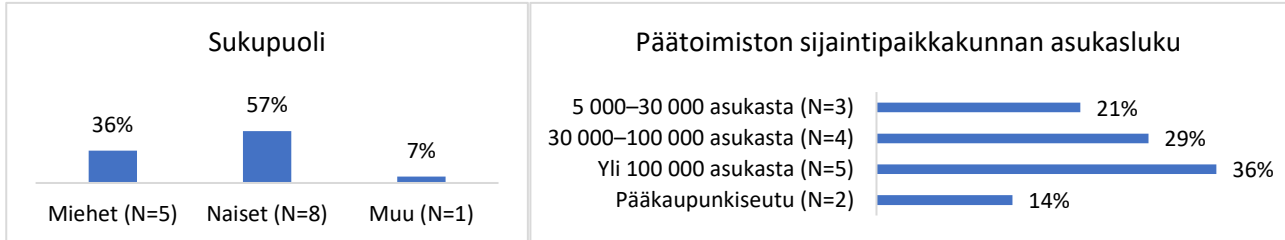
Työsuhteiset asianajajat, ml. ”EU-asianajaja” (N=167)

Suurin vastaajaryhmä olivat työsuhteiset asianajajat (42 prosenttia vastaajista). Heistä yli puolet oli naisia, yli 70 prosenttia pääkaupunkiseudulta ja noin joka kolmas yli 90 juristin toimistosta.

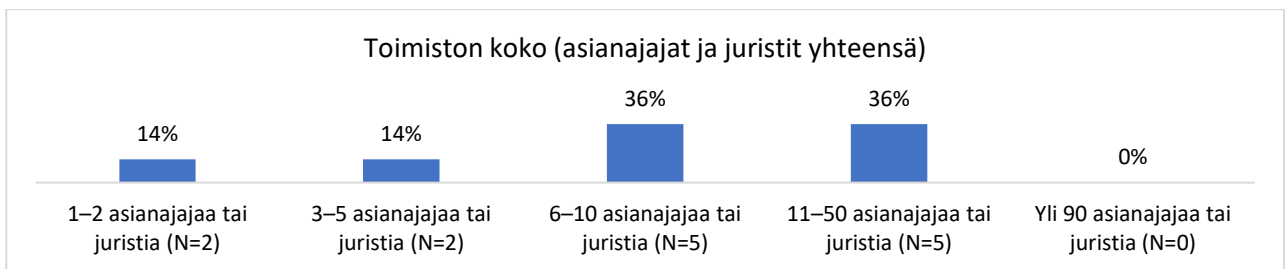

Julkiset oikeusavustajat (N=14)

Julkisia oikeusavustajia kyselyyn vastasi 14. Heistä yli puolet oli naisia ja suurin osa pääkaupunkiseudun ulkopuolelta, pääasiassa yli kuuden juristin oikeusaputoimistoista.

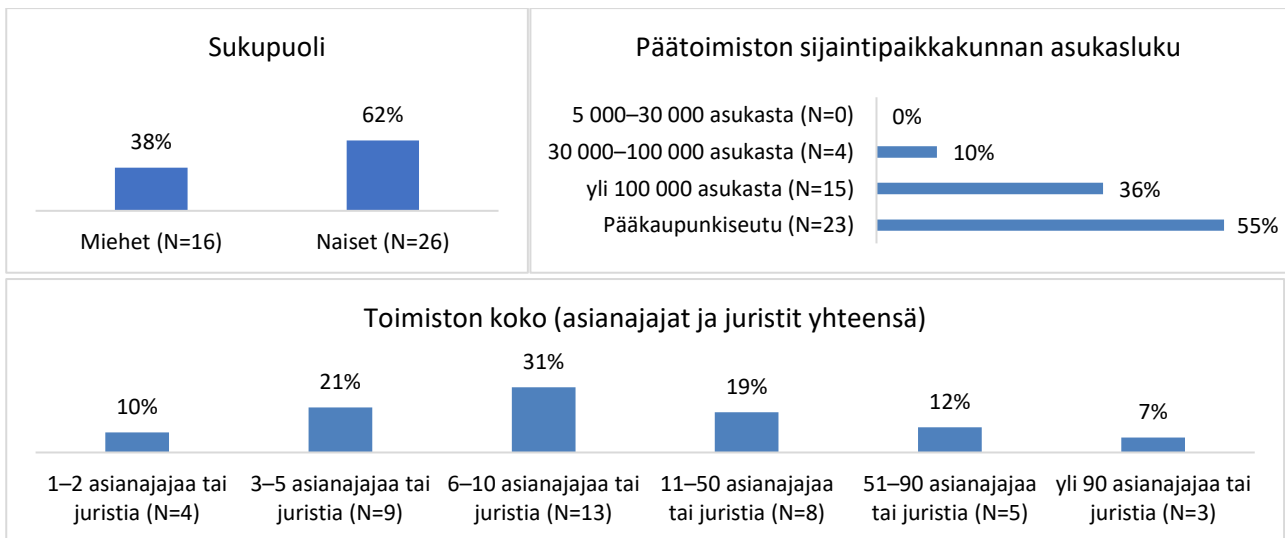

Julkiset oikeusavustajat (N=14)

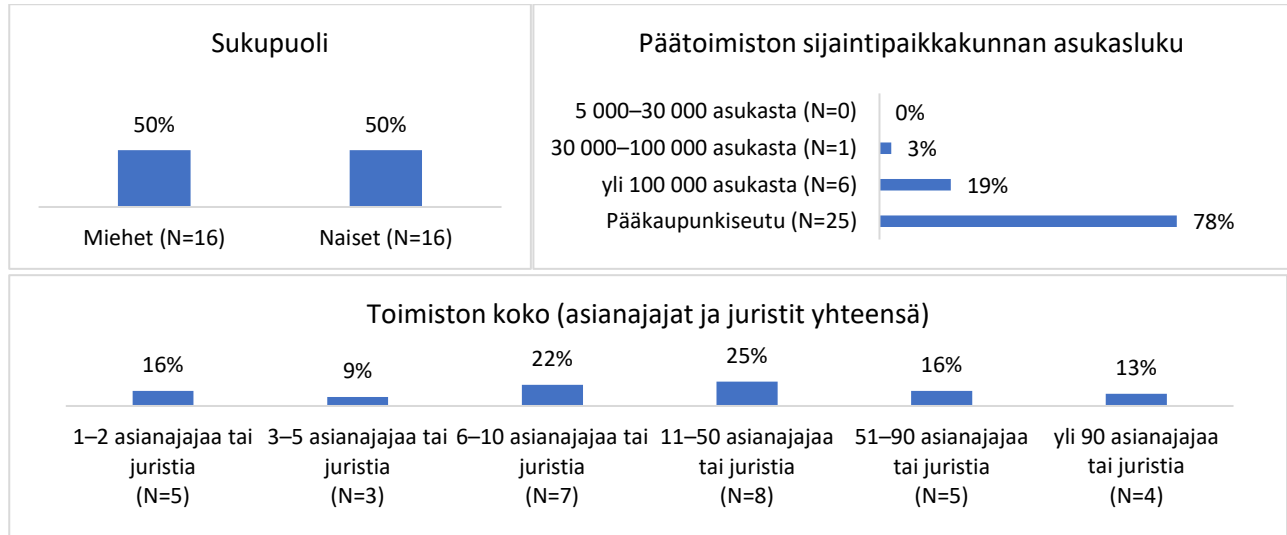
Muut juristit (N=42)

Muita juristeja (ei asianajajia) kyselyyn vastasi 42. Heistä yli 60 prosenttia oli naisia, yli puolet pääkaupunkiseudulta ja noin joka kolmas oli 6–10 juristin toimistosta.

Oikeustieteen opiskelijat/yo-harjoittelijat (N=32)

Kyselyyn vastasi 16 nais- ja 16 miespuolista oikeustieteen opiskelijaa/yo-harjoittelijaa, kaikenkokoisista toimistoista, suurin osa pääkaupunkiseudulta.

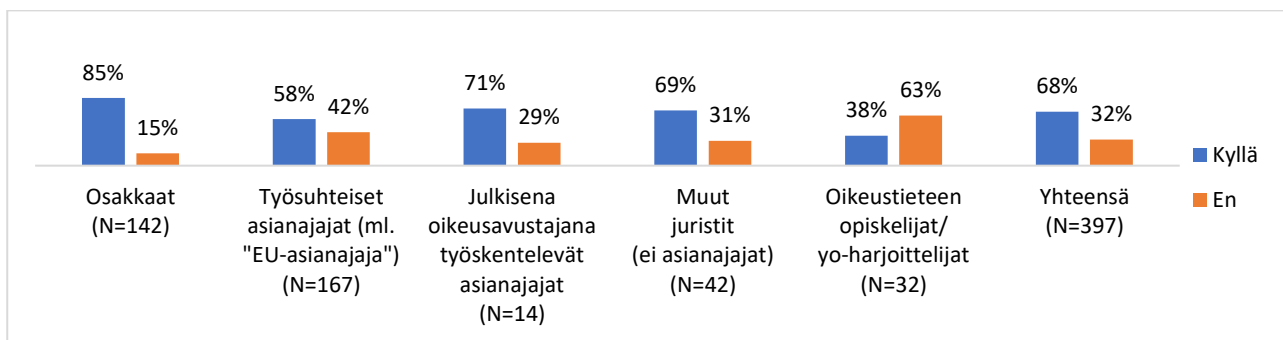

3 Asianajoyrittäjäyys

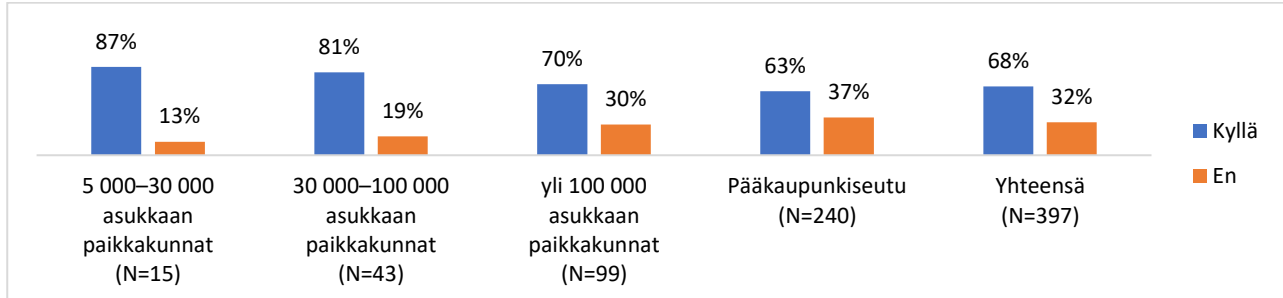
Asianajajatutkimuksen 2018 teeman mukaisesti kyselyyn vastanneilta kysyttiin, olisivatko he kiinnostuneita asianajoyrittäjäydestä (ostamaan tai perustamaan liiketoimintaa). 268 vastasi myöntävästi olevansa kiinnostunut, ja 129 vastasi kieltävästi. Vastauksia on eritelty alla vastaajien aseman, asianajo- tai oikeusaputoimiston päätoimiston sijaintipaikkakunnan asukaslukumäärän sekä sukupuolen mukaan.

3.1 Oletko kiinnostunut asianajoyrittäjäydestä (ostamaan tai perustamaan liiketoimintaa)? (N=397)

Aseman mukaan (N=397)

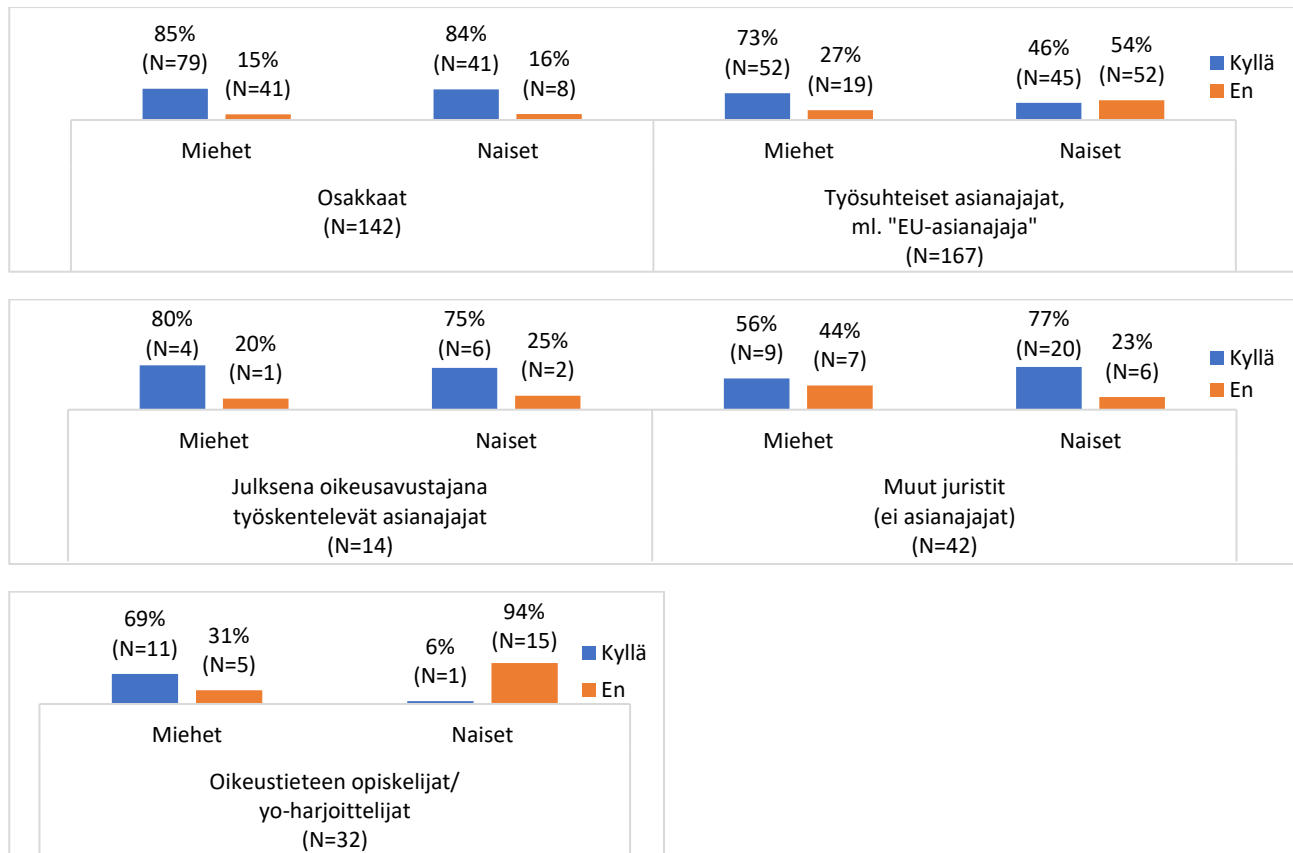

Päätoimiston sijaintipaikkakunnan asukaslukumäärän mukaan (N=397)

Asianajoyrittäjäydestä kiinnostuneita oli niin osakkaissa, työsuhteissa asianajajissa, julkisissa oikeusavustajissa, muissa juristeissa kuin oikeustieteen opiskelijoissakin. Osakkaista lähes kaikki ilmoittivat olevansa kiinnostuneita asianajoyrittäjäydestä (kysymys oli osakkaille kenties monitulkintainen heidän jo toimiessaan asianajoyrittäjinä). Suhteellisesti erityisesti pienemmillä paikkakunnilla oltiin kiinnostuneita asianajoyrittäjäydestä, mutta vastaukset heijastavat osakkaiden suurempia suhteellisia osuuksia pienempien paikkakuntien vastaajissa.

Sukupuolen ja aseman mukaan (kiinnostunut asianajoyrittäjyydestä?) (N=397)

Osakkaiden vastausten kohdalla naisten ja miesten kiinnostuksessa asianajoyrittäjyyttä kohtaan ei ollut suhteellista eroa, mutta työsuhteisissa asianajajissa miesten kiinnostus oli suurempi. Myös oikeustieteen opiskelijoissa/yo-harjoittelijoissa miesten kiinnostus oli suurempi, ja vain yksi naispuolinen oikeustieteen opiskelija ilmoitti olevansa kiinnostunut asianajoyrittäjyydestä. Toisaalta muina juristeina toimivien kohdalla naiset ilmoittivat miehiä useammin olevansa kiinnostuneita asianajoyrittäjyydestä (vastaajamäärät pieniä).

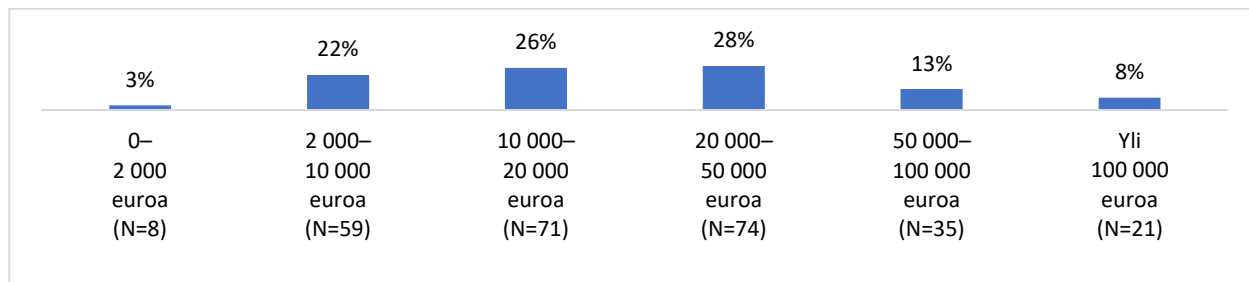
Asianajoyrittäjyydestä kiinnostuneilta vastaajilta (myöntävästi vastanneilta, N=268) kysyttiin lisäksi viisi lisäkysymystä liittyen:

- 1) valmiuteen sijoittaa asianajoyrittäjyyteen omaa rahaa
- 2) haluun työskennellä eri maakunnissa
- 3) odotuksiin asianajoyrittäjyydestä saatavista keskimääräisistä kuukausiansioista
- 4) toiveisiin ja toiveiden perusteluihin työskennellä a) 1–2 osakkaan toimistossa tai b) itsenäisenä asianajoyrittäjänä toimistoyhteisössä
- 5) kiinnostuksesta asianajoyrittäjyyteen liittyvään mentorointiin (kysyttiin kaikilta, N=397)

3.2 Jos perustaisit tai ostaisit liiketoimintaa asianajoyrittäjänä, paljonko olisit valmis sijoittamaan siihen omaa rahaa? (N=268)

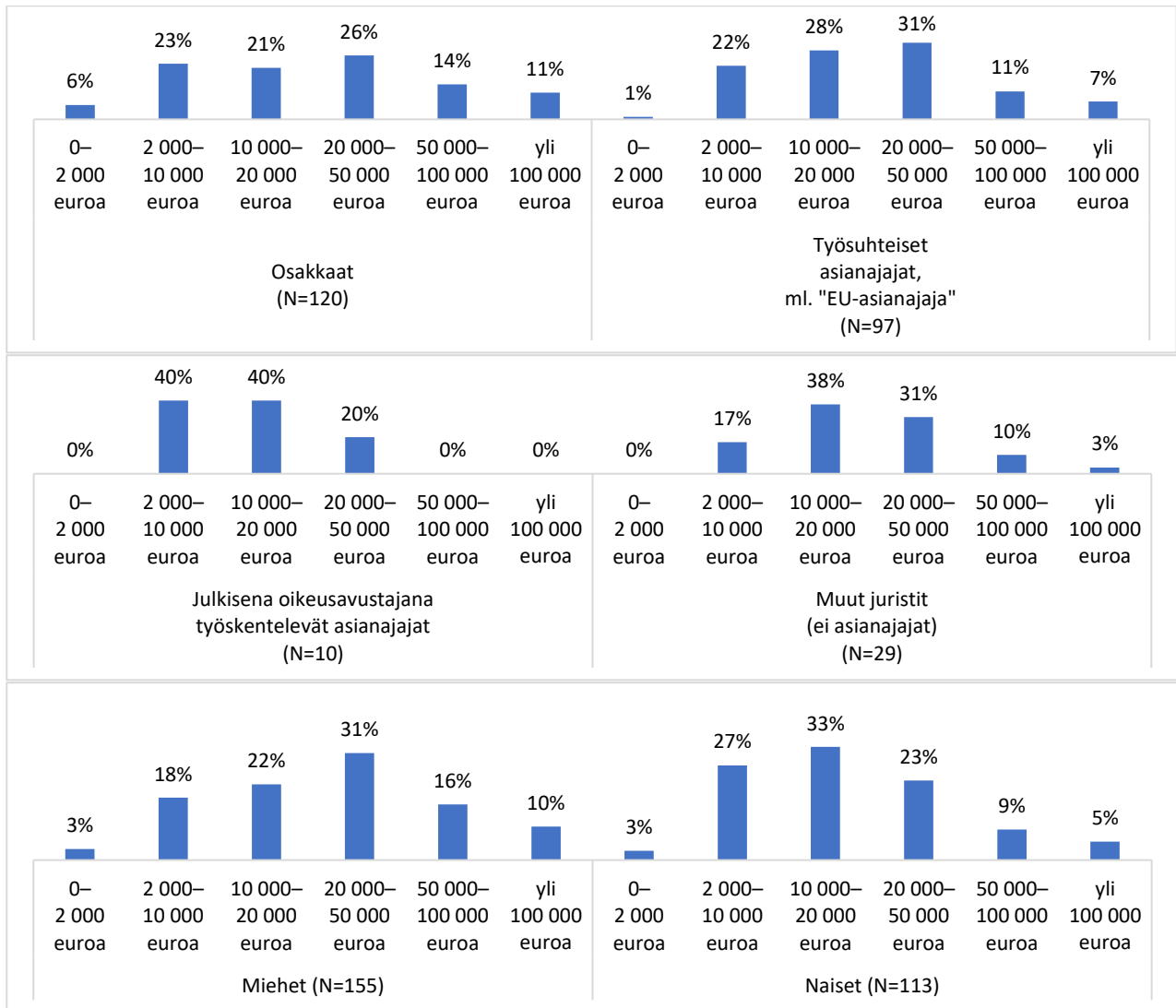
Ensimmäinen asianajoyrittäjyydestä kiinnostuneilta kysytty lisäkysymys koski asianajoyrittäjyyteen sijoitettavaa rahamäärää. Vastauksia on tarkasteltu erikseen vastaajien aseman ja sukupuolen mukaan (naisissa suurin vastaajaryhmä olivat työsuhteiset asianajajat ja miehissä osakkaat).

Sijoitettava rahamäärä, kaikki asianajoyrittäjyydestä kiinnostuneet (N=268)

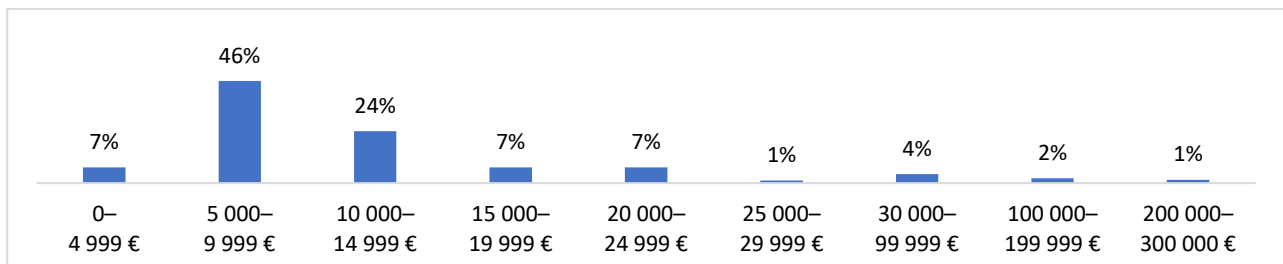
Asianajoyrittäjyyteen sijoitettavaa rahamäärää kysyttiin valmiilla vastausluokilla: 0–2 000 euron luokasta yli 100 000 euron luokkaan. Yleisin vastattu sijoitettava rahamäärä oli 20 000–50 000 euroa. Yli 100 000 euron vastauksen ilmoitti 21 vastaajaa, ja heidän joukossaan oli osakkaita, työsuhteisia asianajajia ja yksi muu juristi (ei asianajaja). Vastausten erot sukupuolen mukaan heijastavat miesten suurempi osuuksia osakkaissa ja naisten suurempia osuuksia työsuhteisissa asianajajissa, julkisissa oikeusavustajissa ja muissa juristeissa.

Sijoitettava rahamäärä, kaikki asianajoyrittäjyydestä kiinnostuneet osakkaat, työsuhteiset asianajajat, julkiset oikeusavustajat, muut juristit sekä miehet ja naiset (N=268)

3.3 Jos perustaisit tai ostaisit liiketoimintaa asianajoyrittäjänä, mitä odottaisit ansaitsevasi keskimäärin kuukaudessa (bruttomääräiset ansio- ja pääomatulot + osuus yhtiön voitosta)? (N=268)

Odotetut ansiot, asianajoyrittäjyydestä kiinnostuneet vastaajat (N=268)

Lähes puolet vastaajista arvioivat yrittäjyydestä saataviksi kuukausiansioiksi 5 000–9 999 €/kk.

3.4 Jos perustaisit tai ostaisit liiketoimintaa asianajoyrittäjänä, missä maakunnassa haluaisit työskennellä? (N=268) (vastaajien oli mahdollista valita useampi vastausvaihtoehto)

Vastauksia on tarkasteltu erikseen pääkaupunkiseudun vastausten osalta (vastaajat, joiden asianajo- tai oikeusaputoimiston päätoimisto sijaitsee pääkaupunkiseudulla).

Kaikki asianajoyrittäjyydestä kiinnostuneet (N=268)		
Maakunta	N	%
Uusimaa	176	66 %
Varsinais-Suomi	41	15 %
Satakunta	12	5 %
Häme	12	5 %
Pirkanmaa	42	16 %
Päijät-Häme	9	3 %
Kymenlaakso	6	2 %
Etelä-Karjala	7	3 %
Etelä-Savo	7	3 %
Pohjois-Savo	16	6 %
Pohjois-Karjala	8	3 %
Keski-Suomi	20	8 %
Etelä-Pohjanmaa	9	3 %
Pohjanmaa	5	2 %
Keski-Pohjanmaa	5	2 %
Pohjois-Pohjanmaa	12	5 %
Kainuu	3	1 %
Lappi	20	8 %
Ahvenanmaa	5	2 %

Pääkaupunkiseudun asianajoyrittäjyydestä kiinnostuneet (N=151)		
Maakunta	N	%
Uusimaa	149	99 %
Varsinais-Suomi	17	11 %
Satakunta	3	2 %
Häme	3	2 %
Pirkanmaa	10	7 %
Päijät-Häme	3	2 %
Kymenlaakso	3	2 %
Etelä-Karjala	4	3 %
Etelä-Savo	3	2 %
Pohjois-Savo	4	3 %
Pohjois-Karjala	2	1 %
Keski-Suomi	3	2 %
Etelä-Pohjanmaa	4	3 %
Pohjanmaa	2	1 %
Keski-Pohjanmaa	1	1 %
Pohjois-Pohjanmaa	3	2 %
Kainuu	1	1 %
Lappi	5	3 %
Ahvenanmaa	2	1 %

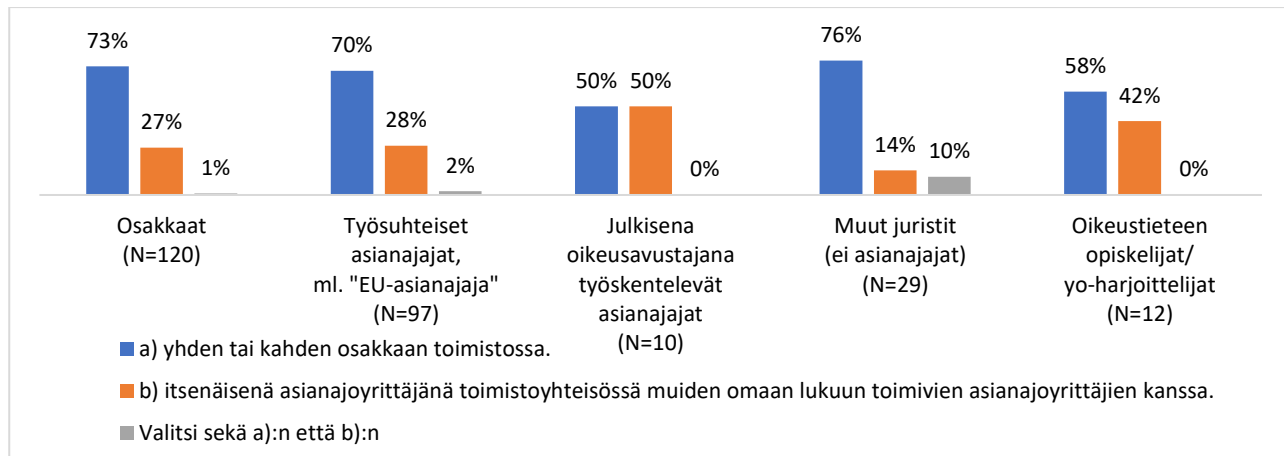
Kaikkien vastaajien keskuudessa suosituin maakunta työskennellä oli Uusimaa, ja vastaukset heijastavat osin pääkaupunkiseudulla työskentelevien vastaajien suurta määrää (60 prosenttia vastaajista itse työskenteli pääkaupunkiseudulla). Kuitenkin myös muissa maakunnissa työskentely sai jonkin verran suosiota (esimerkiksi Varsinais-Suomi, Pirkanmaa, Pohjois-Savo ja Lappi), ja myös pääkaupunkiseudulla osa vastaajista oli kiinnostunut työskentelemään muissa maakunnissa.

3.5 Kummassa olisi mielestäsi mielekkäämpää toimia asianajoyrittäjänä, esimerkiksi a) yhden tai kahden osakkaan toimistossa, vai b) itsenäisenä asianajoyrittäjänä toimistoyhteisössä muiden omaan lukuun toimivien asianajoyrittäjien kanssa? Perustele lyhyesti. (N=268)

Kyselyyn vastanneilta asianajoyrittäjyydestä kiinnostuneilta kysyttiin mieltymystä kahden työyhteisöön liittyvän vaihtoehdon väliltä. Asianajoyrittäjyydestä kiinnostuneista vastaajista noin 71 % eli 189 vastaajaa valitsi vaihtoehdon a. Toisaalta 27 % eli 73 vastaajaa valitsi vaihtoehdon b. Lisäksi kuusi vastaajaa (2 % asianajoyrittäjyydestä kiinnostuneista) valitsi kummankin vaihtoehdon.

Vaihtoehto a oli vaihtoehdoista suositumpi, vaikka valtaosa kyselyyn vastanneista osakkaista, työsuhteisista asianajajista, julkisista oikeusavustajista, muista juristeista ja oikeustieteen opiskelijoista/yo-harjoittelijoista työskenteli suuremmissa kuin 1–2 juristin toimistossa.

Asianajoyrittäjyydestä kiinnostuneiden valinnat a- ja b-vaihtoehtojen välillä (N=268)

a-vaihtoehdon perusteluissa toistuivat yleisimmin pienen työyhteisön edut: yhteisöllisyys ja synergiaedut. Yleisimmin perusteluiksi mainittiin mahdollisuus jakaa työtehtäviä, vastuuta tai mielipiteitä pienessä työyhteisössä yhtiökumppaneiden kanssa tai sparrauksen, hyvän yhteishengen, luottamuksen, aidosti yhteisen intressin tai kilpailun puutteen merkitys. Pienellä ja tiiviillä työyhteisöllä ja yhdessä pohtimisella perusteltiin olevan positiivinen vaikutus elämänlaadulle. Moni vastaajista korosti, että useamman osakkaan työyhteisö on parempi vaihtoehto kuin yksin toimiminen, ja moni korosti myös sitä, että työskentelisi mieluummin useamman kuin kahden osakkaan toimistossa. Perusteluissa tuotiin esille myös mahdollisuus kasvattaa tai kehittää toimintaa yhdessä saaden taloudellista etua, turvaa tai menestystä, synergiaetuja, vakaampaa kassavirtaa tai mahdollisuuksia jakaa riskejä, kustannuksia tai hallinnollisia asioita. Osa vastaajista toi esille myös a-vaihtoehdon luoman paremman mahdollisuuden erikoistua tai järjestää lomasijaistus.

Toisaalta a-vaihtoehdon perusteluissa toistuivat yhden hengen toimiston edut. Moni vastaajista perusteli a-vaihtoehdon valintaansa sillä, että arvostaa itsenäisyyttä, vapautta tai rauhaa omalle (yksin) työskentelylle tai toiminnan kehittämiseksi. Esille tuotiin myös mahdollisuus olla ylpeä täysin oman toimiston luomisesta.

Kolmanneksi a-vaihtoehdon perusteluissa toistuivat toimistoyhteisöön liitetyt haitat ja tiedon puute. Moni toi esille toimistoyhteisön esteellisyys- tai jääviysongelmat, ja osa kuvasi niiden estävän keskustelua tai aiheuttavan yksinäisyyttä. Toisaalta moni ilmaisi, ettei ole kiinnostunut toimistoyhteisöstä tai ei näe sen hyötyjä. Osalla vastaajista oli toimistoyhteisöstä negatiivinen mielikuva, ja toimistoyhteisössä arvioitiin olevan kilpailua toimeksiannoista, eturistiriitoja tai vaikea löytää yhteishenkeä tai yhteistä näkemystä. Lisäksi moni perusteli a-vaihtoehdon valintaansa sillä, että toimistoyhteisöstä ei ole kokemusta, se tuntuu vieraalta tai se ei ole itselle kovin tuttu ajatus.

Lisäksi a-vaihtoehtoa kuvattiin vaihtoehtoista rakenteeltaan selkeämmäksi, luonnolliseksi valinnaksi pienillä paikkakunnilla tai kokemuksen kautta toimivaksi osoittautuneeksi.

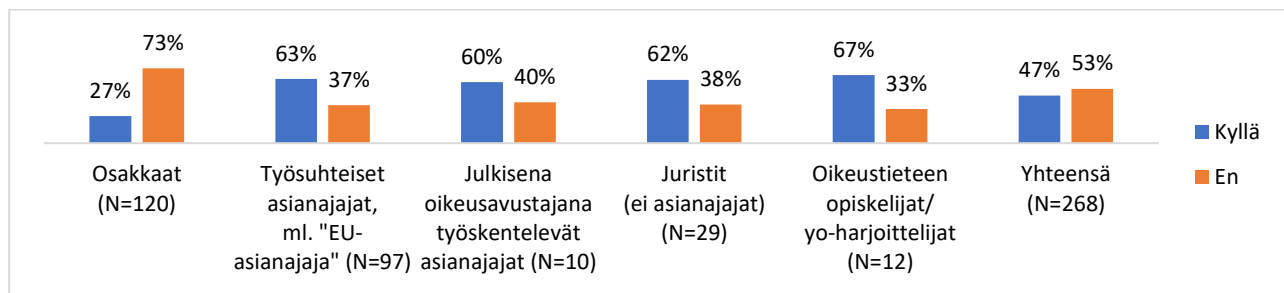
Vaihtoehdon b perustelut liittyivät pääasiassa yhteisöllisyyden ja itsenäisyyden hyötyihin. Yleisimmin b-kohdan valinneet vastaajat toivat esille toimistoyhteisön tarjoaman yhteisöllisen ja sosiaalisen ympäristön, mahdollisuuden verkostoitumiseen, sparraukseen, keskusteluun, tiedonja-

koon, ympärillä olevan asiantuntemuksen laaja-alaisuuteen, näkökulmien rikkauteen tai vertaistukseen. Yhteisöstä ja kollegoiden läsnäolosta kuvattiin olevan apua jaksamiseen, töiden hoitamiseen tai yksinäisyyden vähentämiseen. Moni myös kuvasi toimistoyhteisössä työskentelyä itsenäiseksi, vapaaksi tai muista riippumattomaksi – työskentelyksi, jossa on yhteisön tuki mutta ei velvollisuuksia muita kohtaan, rajoituksia päätösvallassa tai riitoja rahasta tai työmääristä.

Toisaalta vaihtoehdon b perustelut liittyivät jakamisen hyötyihin. Osa vastaajista arvioi toimistoyhteisössä hallinnollisten kulujen olevan pienempiä, tehokkaammin jaettuina tai paremmin saatavilla. Esille tuotiin myös mahdollisuus osoittaa asiakkaalle tuuraajia. Toisaalta osa vastaajista ilmaisi, että työskentelisi mieluummin suuressa asianajotoimistossa. Osa mainitsi perusteluissaan vakaamman asiakaspohjan, pienemmät riskit tai mahdollisuuden hoitaa isompia tai rahakkaampia toimeksiantoja. Yksi vastaaja ilmaisi, että valitsi vaihtoehdon b, koska ei usko, että liikejuridiikkaa voidaan hallita 1–2 henkilön toimistossa.

Lisäksi osa vastaajista ilmaisi, ettei kumpikaan a- ja b-vaihtoehdoista kiinnosta (osa ilmaisi tämän b-kohdan perusteluissaan, ja osa valitsi kummankin vaihtoehdon) (N=12)

3.6 Oletko kiinnostunut asianajoyrittäjyyteen liittyvästä mentoroinnista? (N=268)

Lähes puolet asianajoyrittäjyydestä kiinnostuneista vastaajista oli kiinnostunut myös asianajoyrittäjyyteen liittyvästä mentoroinnista. Erityisesti muut kuin osakkaat ilmaisivat kiinnostuksensa mentorointiin. Mentorointia koskeva kysymys kysyttiin myös muilta vastaajilta, ja 18 vastaajaa ilmoitti, että olisi kiinnostunut asianajoyrittäjyyteen liittyvästä mentoroinnista, vaikka ilmaisi, ettei ole (nyt) kiinnostunut ostamaan tai perustamaan liiketoimintaa.

Kaiken kaikkiaan tutkimuksen perusteella kiinnostus asianajoyrittäjyyttä kohtaan on yleistä alle 45-vuotiaiden asianajoalalla työskentelevien keskuudessa. Työsuhteisista asianajajista noin 60 prosenttia ilmoitti kiinnostuksensa, julkisista oikeusavustajista ja muista juristeista noin 70 prosenttia ja oikeustieteen opiskelijoista/yo-harjoittelijoista noin 40 prosenttia. Yrittäjyyteen mahdollisesti sijoitettavat rahamäärät ovat vaihtelevia, ja lähes puolet arvioi yrittäjyyden kuukausiansioiksi 5 000–9 999 €/kk.

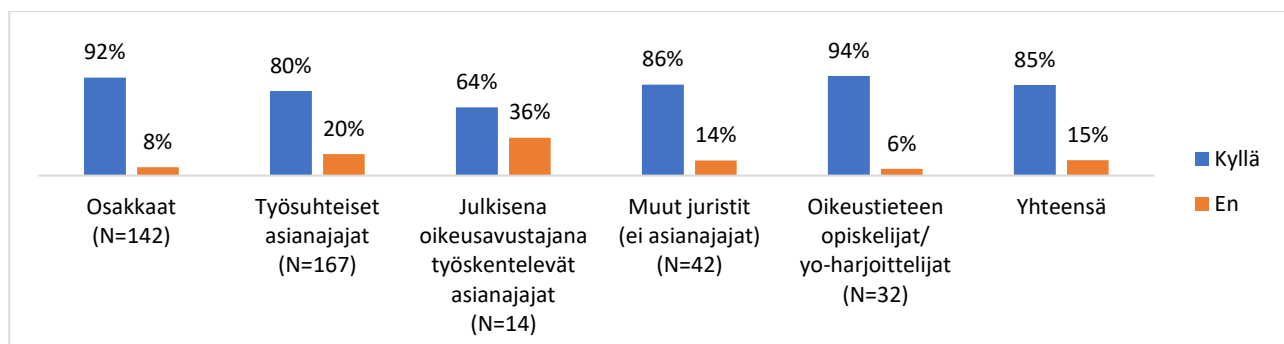
Kiinnostus toimia asianajoyrittäjänä eri maakunnissa heijastaa vastaajien nykyistä asuinpaikkaa, mutta esimerkiksi pääkaupunkiseudulla työskentelevien joukossa on myös kiinnostusta työskennellä Uudenmaan maakunnan ulkopuolellakin. 1–2 osakkaan (tai muutaman osakkaan) toimisto on kyselyn perusteella kiinnostavampi vaihtoehto (noin 70 prosenttia vastaajista) kuin vähemmän tuttu toimistoyhteisö.

4 Työn sisältö ja mielekkyys

Kaikilta kyselyyn vastanneilta (N=397) kysyttiin, ovatko he tyytyväisiä työhönsä ja miksi, minkälaisia juttutyyppisiä he haluaisivat hoitaa ja miksi, ja jos he vaihtaisivat työtehtäviään tai asemaansa, mikä/mitkä tehtävät kiinnostaisivat heitä ja miksi. Kyselyyn vastanneita pyydettiin myös arvioimaan viisiportaisella asteikolla, kuinka tärkeinä he pitävät eri asioita työssään. Lisäksi vastaajilta kysyttiin, että mikäli he harkitsevat lähtöä asianajajalta, mitkä ovat lähdön syyt.

Toisaalta kyselyyn vastanneilta ei-asianajajilta (muut juristit ja oikeustieteen opiskelijat/yo-harjoittelijat) kysyttiin, voisivatko he kuvitella tulevaisuudessa siirtyvänsä asianajajan ammattiin ja millä edellytyksillä.

4.1 Oletko tyytyväinen työhösi? Miksi? (N=397)

Suurin osa kaikista vastaajista, 85 prosenttia, ilmoitti olevansa tyytyväinen työhönsä, ja 15 prosenttia ilmoitti, ettei ole tyytyväinen työhönsä.

Tyytyväisyys työhön

Kaiken kaikkiaan 131 osakasta, 133 työsuhteista asianajajaa, yhdeksän julkista oikeusavustajaa, 36 muuta juristia (ei asianajajaa) ja 30 oikeustieteen opiskelijaa/yo-harjoittelijaa ilmoitti olevansa tyytyväinen työhönsä.

Perustelut

Tyytyväisyyden perusteluissa toistuivat etenkin työn itsenäisyys, haastavuus, palkitsevuus, hyödyllisyys, mielenkiintoisuus, monipuolisuus, vaihtuvuus ja kehittyväisyys. Perusteluissa toistui lisäksi hyvän ansiotason ja työsuhte-etujen merkitys, innostunut, mukava tai osaava työyhteisö, mukavat ja tyytyväiset asiakkaat, sosiaalisten kontaktien laatu ja runsaus, hyvä ilmapiiri, sekä mahdollisuus työn ja vapaa-ajan tasapainoon tai työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen. Osa vastaajista toi esille joustavat työajat, mahdollisuuden etätöihin sekä säännöllisen arkityöajan. Myös ammatin arvostus, hyvät työvälineet ja työn edellytykset sekä oman työn erityisyys olivat tyytyväisyyteen liitettyjä asioita.

Osakkailla perusteluissa toistui myös yrittäjyyden, yrittäjän vapauden sekä vapauden ja vastuun idea: moni kuvasi, että tyytyväisyyttä luo laaja päätösvalta tai mahdollisuus vaikuttaa työtehtäviin ja liiketoiminnan kehittämiseen. Työsuhteisilla asianajajilla tyytyväisyyteen liitettiin myös mukava työnantaja, vaikutusmahdollisuudet, uralla eteneminen ja tyytyväisyys omaan asemaan tai se, että

työ vastaa omaa kokemusta ja osaamista tai että palkka on työmäärään nähden sopiva. Muiden juristien perusteluissa toistui myös joustavan työnantajan merkitys sekä mahdollisuus kehittyä ja oppia uutta. Joustaviin työaikoihin ja työn ja vapaa-ajan tasapainoon liittyen muutamat vastaajat ilmaisivat olevansa tyytyväisiä mahdollisuudesta korvata ylityöt vapaana tai käytännöstä olla tekemättä viikonloppuisin töitä. Julkiset oikeusavustajat toivat esille myös kohtuullisen työmäärän merkityksen, työn itsenäisyyden sekä mahdollisuuden auttaa ihmisiä. Oikeustieteen opiskelijat/yo-harjoittelijat ilmaisivat olevansa tyytyväisiä siitä, että työ on sopivasti haastavaa, eri oikeudenalojen parissa tapahtuvaa, joustavaa ja työkokemusta kerryttävää, sekä siitä, että työn ja opiskelujen yhdistämisen onnistuu ja että ylitoista saa palkkaa.

Tyytymättömyys työhön

Kyselyyn vastanneista 11 osakasta, 34 työsuhteista asianajajaa, viisi julkista oikeusavustajaa, kuusi muuta juristia (ei asianajajaa) ja kaksi oikeustieteen opiskelijaa/yo-harjoittelijaa ilmaisivat olevansa tyytymättömiä työhönsä.

Perustelut

Tyytymättömyyttä perusteltiin kaiken kaikkiaan erityisesti liiallisella työmäärällä tai pitkillä työpäivillä, stressillä, jatkuvalla päivystysvelvollisuudella, työn kuormittavuudella, lomien puutteella sekä sillä, että työstä ei ehdi palautua. Toiseksi yleisimmin vastaajat nostivat esille perhe-elämän tai muun elämän yhteensovittamisen vaikeuden, vapaa-ajan vähäisyyden tai sen, ettei perheellisiä arvosteta.

Muutamit osakkaat mainitsivat lisäksi, että he ovat tyytymättömiä toiminnan harjoittamiseen koskeviin kieltoihin, sääntelyihin ja rajoituksiin, työn sirpaleisuuteen tai siihen, että asiakastyöhön jää vähemmän aikaa. Yksi osakas mainitsi olevansa tyytymätön tuomioistuinten leikkaamiin oikeusapupalkkioihin ja yksi hintakilpailuun, joka painaa katteita alemmaksi. Työsuhteisista asianajajista moni ilmaisi lisäksi tyytymättömyyden liittyvän työnantajaan, työyhteisöön tai asiakkaisiin, tai toisaalta työn sisältöön tai siihen, ettei haasteita ole tarpeeksi, että tulevaisuuden-, kehitymis- tai etenemisenäkymät ovat heikot tai siihen, että heille ei ole tarjottu osakkuutta. Osa työsuhteisista asianajajista mainitsi tyytymättömyyttä aiheuttavaksi myös palkan suuruuden tai sen, että palkka ei vastaa työtunteja tai vastuuta. Lisäksi yksittäisiä työsuhteisten asianajajien tyytymättömyyteen liitettyjä vastauksia olivat töiden liian vähäinen määrä, lomautukset, se, että työtä ei arvosteta tai että sen sisältöön ei voi vaikuttaa sekä kokemus siitä, että erikoistumisen vaatimus vähentää mahdollisuuksia uuden oppimiseen.

Julkisten oikeusavustajien tyytymättömyyden perusteluissa mainittiin lisäksi tarve haasteille, tunne kuulumattomuudesta asianajajakuntaan sekä jatkuvat muutokset työssä. Muut juristit mainitsivat lisäksi alhaisen palkan, työtehtävien motivoimattomuuden, halun erikoistua sekä sen, että ylitoista ei saa korvausta. Myös oikeustieteen opiskelijoiden/yo-harjoittelijoiden tyytymättömyyden perusteluissa mainittiin tarve haasteille, mutta myös se, että työyhteisö on stressaantunut.

4.2 Minkälaisia juttutyyppisiä haluaisit hoitaa? Miksi? (N=397)

Kyselyyn vastanneilta kysyttiin, minkälaisia juttutyyppisiä he haluaisivat hoitaa ja miksi. Mieluisia juttutyyppisiä ja perusteluja kysyttiin avoimella kysymyksellä. Vastauksia on eritelty luokittelemalla sekä ilmoitettuja tehtäviä tai oikeudenaloja että erittelemällä perusteluja niiden mielekkyydelle.

Riita- ja rikosasiat

Kyselyyn vastanneet ilmaisivat mieluisiksi juttutyypeiksi yleisimmin riidanratkaisun ja usein myös rikosasiat. Osa tarkensi haluavansa hoitaa esimerkiksi siviiliriitoja, riita-asioiden oikeudenkäyntejä, sovitteluja, yksityisasiakkaiden ja/tai yritysten riitoja, kansainvälisiä, laajoja tai monipuolisesti erilaisia riitoja tai vain tietyn juridiikan osa-alueen riitoja. Vain osa mainitsi riitatoimeksiantoja tarkemmin nimeltä. Vastauksissa mainittiin kuitenkin esimerkiksi työoikeusriidat, veroriidat, vakuutusriidat, kaupalliset riidat, yksityisten asiakkaiden sopimus- ja korvausriidat, yhteisöjen riidat, riita-asiat käräjäoikeudessa, asunto- ja kiinteistökauppariidat, talokauppariidat, IPR-riidat, teknologian alan riidat tai soft-IP-riidat sekä esine- ja insolvenssioikeudelliset riidat. Lisäksi viisi vastaaja toi esille kiinnostuksensa tai osaamisensa välimiesmenettelyihin tai kansainvälisiin välimiesmenettelyihin liittyen. Myös mieluisia rikostoimeksiantoja kuvattiin tarkemmin nimeltä muutamia: esimerkiksi talous-, tietoverkko- ja ympäristörikkokset, identiteettivarkaudet, isot rikosoikeudenkäynnit, asianomistajan avustaminen rikosasioissa, seksuaalirikokset sekä velallisen rikosasiat. Toisaalta yksi vastaaja toi esille, että ei haluaisi hoitaa väkivalta- ja huumerikoksia.

Perusteluissa riita- ja rikosasioiden mielekkyydelle mainittiin esimerkiksi toimeksiantojen vaihtelevuus, mielenkiintoisuus, merkityksellisyys, älyllinen haastavuus, luova ajattelu ja ongelmanratkaisu, yllätykselliset tilanteet, sopiva työtahti, tuottoisuus, omien vahvuuksien, erikoistumisen, perusteellisen osaamisen tai tutkijataustan hyödyntäminen, oikeudenkäyntitaitojen hyödyntäminen ja ylläpitäminen, mahdollisuus saavuttaa konkreettisia asioita, auttaa ihmisiä, keskittyä juridiikkaan sekä tutustua laaja-alaisesti eri toimialoihin ja oppia monipuolisesti juridiikan eri osa-alueita. Osa vastaajista kuvasi, että riita- ja rikosasiat ovat asianajajan ydinaluetta tai että niistä saa ammatillisesti eniten irti.

Lisäksi yksi vastaaja mainitsi, että haluaa hoitaa riita-asioita, koska niissä ei yleensä ole kyse kenenkään hengestä, terveydestä tai vapaudesta. Yksi vastaaja perusteli pitävänsä argumentoinnista ja kokonaisuuksien hahmottamisesta sekä olevansa pikemminkin generalisti kuin spesialisti, ja uskovan hyötyvän ominaisuuksistaan eniten riidanratkaisussa. Yksi vastaaja ilmaisi riidanratkaisun hyödyksi mahdollisuuden laskuttaa normaalituntiveloituksella (verrattuna oikeusapujuttuihin). Toisaalta muutamat vastaajat ilmaisivat, että riita-asiat ovat myös kuormittavia tai yksityisasiakkaiden riita-asiat liian henkilökohtaisia – yritysten riita-asiat mielekkäämpiä.

Edellä mainittujen lisäksi rikosasioiden mielekkyyttä perusteltiin sillä, että rikosasiat etenevät yleensä nopeasti ja/tai vähällä stressillä, ne ovat selkeitä prosesseina ja maksajien osalta, niissä on mahdollisuus olla mukana turvaamassa oikeusvaltiota tai oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä, ne ovat sekä yhteiskunnallisesti että yksilötasolla kiinnostavia, ja ne käsittelevät tosielämän ilmiöitä, joissa lopputuloksella on ”aitoa vaikutusta ihmisten elämään”. Lisäksi yksi julkisena oikeusavusta-

jana työskentelevä vastaaja ilmaisi, että haluaisi hoitaa enemmän rikosjuttuja, mutta kyseisellä paikakunnalla niitä hoitavat usein yksityiset asianajotoimistot. Yksi vastaaja ilmaisi, että rikosjutuissa yhdistyy ammatillinen juridinen taito, oikeudessa esiintyminen ja ihmisten kanssa työskentely.

Insolvenssiasiat

Vastaajista 5 miestä mainitsivat, että he ovat kiinnostuneita erityisesti insolvenssiasioista, joita kuvattiin haastaviksi, omaksi vahvuusalueeksi tai omalle luonteelle sopivaksi. Lisäksi yksi vastaaja ilmaisi olevansa kiinnostunut insolvenssiasioissa erityisesti kansainvälisliitännäisistä jutuista. Naispuoliset vastaajat eivät maininneet nimeltä haluavansa hoitaa insolvenssiasioita.

Yritysasiakkaiden toimeksiannot

Noin joka neljäs vastaaja mainitsi haluavansa hoitaa erityisesti tai ainoastaan liikejuridiikkaa, yritysasiakkaiden toimeksiantoja tai yhtiöoikeudellisia toimeksiantoja. Vastaukset annettiin pääosin ilman perusteluita.

Esitetyissä perusteluissa mainittiin kuitenkin usein oma kiinnostus liikejuridiikkaan (ja muun muassa kiinnostus liiketoimintakäytäntöjen parantamiseen tai juristin rooliin liiketoiminnan tukena pitkällä tähtäimellä) sekä oma erityisosaaminen liikejuridiikan alalla (erikoistuminen esimerkiksi kilpailuoikeuteen, pitkä työura liikejuridiikassa, KTM-tutkinto ja laajojen kokonaisuuksien hahmotuskyky). Osa mainitsi haluavansa hoitaa isojen yritysten tai yhteisöjen toimeksiantoja pitkäkestoisen tai laaja-alaisen kumppanuuden, vastuun kantamisen tai ratkaisujen löytymisen kautta. Yksi vastaaja ilmaisi haluavansa hoitaa yritysten ylimmän johdon kanssa tehtävää työtä (board room advice), jonka perusteltiin olevan mielenkiintoista ja kaikista haastavinta tarvittavan tietotason ja itseluottamuksen kannalta. Yritysjuridiikkaan liittyvissä yksittäisissä vastauksissa mainittiin myös muun muassa riskienhallintaan ja yritysten tervehdyttämiseen liittyvät toimeksiannot, julkiset hankinnat ja yritysten HR-asiat.

Toisaalta yritysasiakkaiden toimeksiantojen mielekkyyttä perusteltiin myös sillä, että yksityisasiakkaiden asiat ovat liian henkilökohtaisia ja raskaita – niihin voi liittyä usein sosiaalisia ongelmia, hankalia asiakkaita, draamaa, vaihtelevaa maksukykyä tai suurempi kanteluiden mahdollisuus. Kolme vastaajaa mainitsi, että yritysasiakkailta toimeksiannoissa on kyse liiketoiminnasta eikä henkilökohtaisista asioista (ja siten ”yritysasiakkailta on enemmän etäisyyttä juttuihin” ja ”suurimmatkin vahingot ovat yleensä vain rahallisia”). Toisaalta yksi vastaaja perusteli, että yritysasiakkaiden kohdalla oikeusturvavakuutusten korvaussummat ovat korkeampia kuin yksityishenkilöillä, ja siten yritysasiakkaiden kanssa ratkaisuja ei pääsääntöisesti tarvitse tehdä sillä perusteella, että asiakkaan rahat uhkaavat loppua kesken. Lisäksi yksi vastaaja ilmaisi, että yritysjuridiset asiat eivät tule uniin tai ajatuksiin vapaa-ajalla, ja yksi, että haluaa hoitaa yritysten toimeksiantoja, koska riita- ja rikosasiat ovat liian negatiivisia ja ahdistavia.

Lisäksi perusteluissa mainittiin se, että liikejuridiikan toimeksiannoissa intressit ovat niin suuria, että haastavankin työn voi tehdä hyvin. Toisaalta yksi liikejuridisia toimeksiantoja hoitava vastaaja ilmaisi, että haluaisi hoitaa nykyiseen verrattuna enemmän pro bono- ja ”yhteisen hyvän” vuoksi tehtäviä toimeksiantoja. Viimeisimpänä yksi naispuolinen ja yksi miespuolinen vastaaja perustelivat,

että he haluavat hoitaa yritysten toimeksiantoja ulkoistettuina in house -juristeina useille eri yhtiöille (asianajotoimistossa). Toinen lisäsi, että haluaa tällä tavoin yhdistää sekä in house -juristina toimimisen että ulkopuolisen konsultin vaihtelevuuden.

Yrityskaupat ja -järjestelyt, transaktiot, yrityskaupan rahoitukset

Naispuolisista vastaajista 13 ilmaisi erikseen haluavansa hoitaa juuri yrityskauppoja, -järjestelyitä tai transaktioita. Miespuolisista vastaajista 31 ilmaisi haluavansa hoitaa yrityskauppoja, -järjestelyitä tai transaktioita. Muutama vastaaja puhui rahoitus- ja pääomamarkkinajuttujen tai -transaktioiden hoitamisesta. Yksi vastaajista tarkensi hoitavansa kansainvälisiä rahoitus- ja yrityskauppatransaktioita ja yksi pörssiyhtiöiden tiedottamiseen liittyviä toimeksiantoja.

Perusteluja yrityskauppojen, -järjestelyjen tai transaktioiden hoitamiseksi annettiin muutamia, ja niissä tuotiin esille yleisimmin oma kiinnostus, vahvuus ja kokemus tai halu kasvaa asiantuntijaksi tai kerryttää osaamista (tavalla, joka mahdollistaa enemmän vaihtoehtoja työnhakumarkkinoilla). Lisäksi yksi vastaaja ilmaisi, että liikejuridiikan ja yrityskauppojen hoitamisessa KTM-tutkinto ei mene hukkaan. Kolme vastaajaa perusteli, että haluaa hoitaa transaktioita, koska ne ovat projekti-tyyppisiä. Toisaalta yksi mainitsi, että transaktioita olisi mukavampi hoitaa, jos niitä ei pitäisi tehdä niin tiukoilla aikatauluilla ja niukoilla resursseilla. Yksi vastaaja perusteli, että yrityskaupoissa ja transaktioissa ollaan positiivisten asioiden äärellä, ja yksi, että asiakkaina on ammattilaisia, kuten sijoittajia. Perusteluissa mainittiin myös tyytyväiset asiakkaat sekä jatkuvan tuotekehityksen, uuden oppimisen, tiimityön ja tiimin onnistumisen mielekkyys.

Lapsi-, perhe- ja jäämistöoikeus, yksityisasiakkaat

Kyselyyn vastanneista muutamat korostivat erikseen, että haluavat hoitaa ainoastaan yksityisasiakkaiden juttuja. Toisaalta noin joka neljäs naispuolinen vastaaja toi esille, että hoitaa tai haluaisi hoitaa erityisesti perheoikeuteen, lapsiin, aviovarallisuus-oikeuteen, jäämistöoikeuteen, perintöoikeuteen ja/tai kuolinpesiin liittyviä toimeksiantoja. Yksi vastaaja toi esille myös erityisesti asianomistajan avustamisen pahoinpitely- ja seksirikoksissa, huostaanottoa ja lastensuojelun toimintaa koskevissa hallinto-oikeudellisissa riidoissa sekä ihmisoikeuksiin liittyvissä kysymyksissä. Vain kahdeksan miespuolista vastaajaa toi esille perhe- tai jäämistöoikeuteen liittyvien toimeksiantojen mielekkyyden. Toisaalta kaksi vastaajaa toi erikseen esille, että ei haluaisi hoitaa perheoikeudellisia toimeksiantoja.

Perusteluissa lapsi-, perhe- ja jäämistöoikeudellisten toimeksiantojen sekä yksityisasiakkaiden juttujen hoitamiseksi mielekkyydelle mainittiin etenkin työtehtävien monipuolisuus, vaihtelevuus ja haastavuus, mielenkiintoiset juridiset kysymykset, toimeksiantojen merkityksellisyys ja asiakastyön mielekkyys, ihmisläheisyys, ihmisten kanssa työskentely, erilaisten ihmisten tapaaminen ja auttaminen hankalissa tilanteissa ("pienen ihmisen suuret asiat"), sekä oma erikoistuminen. Perhe- ja jäämistö- tai perintöoikeutta kuvattiin alaksi, jossa ei koskaan tule valmiiksi, jossa jokainen juttu on erilainen tai jossa tarvitsee tuntea muunkin alan juridiikkaa.

Oikeudenkäynnit

Noin joka kymmenes vastaaja mainitsi erikseen haluavansa hoitaa oikeudenkäyntejä. Kiinnostusta oikeudenkäyntien hoitamiseen, prosessioikeuteen tai oikeudenkäyntimenettelyä kohtaan perusteltiin sillä, että oikeudenkäynnit ovat haastavia ja työllistävät hyvin, juttujen tyyppi vaihtelee ja jutut mahdollistavat osallistumisen oikeusvaltion turvaamiseen. Lisäksi perusteluissa mainittiin, että asiantuntemus, esiintymistaidot tai luovuus pääsevät käyttöön ja asiakkailta saa arvostusta. Yksi vastaaja kuvasi, että salissa oleminen on mukavaa.

Oikeudenkäyntien kuvattiin myös olevan juridiikkaa aidoimmillaan. Esimerkiksi muutamat riita- ja rikosasioista kiinnostuneet vastaajat ilmoittivat perusteluiksi toimeksiantojen mielekkyydelle sen, että he pitävät tai ovat kiinnostuneita tuomioistuinprosessista, prosessaamisesta, oikeudessa esiintymisestä tai salityöskentelystä, ja yksi vastaaja ilmaisi, että ”oikeussalidramatiikka on ammatin suola”. Myös osa perheoikeudesta kiinnostuneista ilmoitti, että pitää prosessaamisesta. Toisaalta muutama vastaaja erikseen ilmaisi, ettei halua hoitaa oikeudenkäyntejä lainkaan.

Sopimusoikeus, sopimusasiat

Noin joka kymmenes vastaaja ilmoitti haluavansa hoitaa sopimusasioita. Osa kuvasi olevansa kiinnostunut sopimusriidoista, osa riidattomista sopimusasioista ja osa erityisesti yritysten sopimusasioista. Sopimusasioiden mielekkyyden perusteluissa tuotiin esille oma osaaminen, kokemus, kiinnostus, toimeksiantojen merkityksellisyys ja haastavuus, se, että saa kokea olevansa asiantuntija, sekä se, että sopimusasioissa ollaan positiivisten asioiden äärellä. Lisäksi yksi vastaaja kuvasi, että sopimusasiat ovat hyvää vastapainoa riita-asioiden kuormittavuudelle. Sopimusasioissa (riidattomissa) työaikojen kuvattiin olevan joustavampia verrattuna riidanratkaisuun.

Digitaaliset toimeksiannot, teknologia ja immateriaalioikeus

Muutamat naispuoliset vastaajat ilmoittivat haluavansa hoitaa digitaalisia toimeksiantoja tai tietosuojaan, GDPR:ään, immateriaalioikeuksiin, IPR:ään tai uusiin teknologioihin liittyviä asioita (esimerkiksi riitoja, sopimuksia, koulutuksia tai oikeudellista neuvontaa). Yksi vastaaja ilmoitti hoitavansa kansainvälisiä ns. soft-IP-riitoja. Samoin muutamat miespuoliset vastaajat ilmoittivat haluavansa hoitaa teknologiaan tai IPR-alaan liittyviä juttuja – vastauksissa mainittiin myös muun muassa TMT, M&A, kyberrikokset ja tietosuoja-asiat.

Perusteluiksi teknologiaan ja IPR-juridiikkaan liittyvien toimeksiantotyyppien mielekkyydelle mainittiin oma osaaminen, kokemus ja tämänhetkinen työnkuva, juttutyypin monipuolisuus ja kiinnostavuus sekä älylliset haasteet. Lisäksi yksi vastaaja ilmoitti, ettei halua keskittyä riiteltyyn vaan asiantuntijaosaamisen hyödyntämiseen yritysten yleisluontoisemmissa juridisissa ongelmissa. Yksi vastaaja perusteli, että tietosuoja-asetukseen liittyvät toimeksiannot ovat ajankohtaista ja uutta.

Kiinteistö-, kaavoitus-, ympäristö-, rakentamiseen ja asumiseen liittyvät asiat

Vastaajista 15 ilmoitti haluavansa hoitaa asumiseen, asuntokauppoihin, rakentamiseen tai kiinteistökauppoihin liittyviä toimeksiantoja, esimerkiksi sopimuksia, selvityksiä tai riita-asioita (esimerkiksi maankäytön suunnitteluun tai kiinteistötoimituksiin liittyviä). Perusteluiksi kyseisten toimeksiantojen mielekkyydelle mainittiin oma erikoistumisala, kiinnostus tai tämänhetkiset työtehtävät sekä se, että kyseisissä asioissa tulee usein tarve juridiselle osaamiselle. Lisäksi perusteluissa tuotiin esille

tavallisten ihmisten oikeussuojan toteutumisen merkityksellisyys sekä työtehtävien yleissivistävyys: muun muassa rakennus- ja talotekniikan ymmärrys kasvaa.

Työoikeus, vero-oikeus, finanssialan toimeksiannot, vakuutusasiat

Muutammat vastaajat ilmoittivat haluavansa hoitaa erityisesti joko työoikeuteen tai vero-oikeuteen liittyviä toimeksiantoja. Perusteluissa kyseisten oikeudenalojen ilmaistiin olevan kiinnostavia, omaa erikoistumisalaa vastaavia tai käytännön elämään liittyviä. Muutama vastaaja ilmaisi erikseen haluavansa hoitaa rahoitusalan, vakuutusalan tai arvopaperimarkkinatoimeksiantoja. Perusteluissa mainittiin oma osaaminen ja kokemus. Lisäksi veroasioiden ja vakuutusasioiden perusteltiin yhdistävän käytännön kysymyksiä ja juridiikkaa mielenkiintoisella tavalla.

Konsultoinnit, oikeudellinen neuvonta

Kymmenen vastaajaa mainitsi haluavansa hoitaa erilaisia konsultointi- ja neuvontatehtäviä (nimeltä mainittiin esimerkiksi yhtiöoikeudellinen neuvonanto). Perusteluiksi mainittiin oma erikostuminen, työn määrän ja ennakoitavuuden hallitseminen, toimeksiantojen tuottoisuus, aidosti haastavat toimeksiannot, monipuolisuus muiden tehtävien lisänä sekä mahdollisuus olla tekemisissä positiivisten asioiden kanssa.

Konkurssit, konkurssipesänhoito

Muutammat vastaajat toivat esille hoitavansa tai haluavansa hoitaa konkurssipesiä, muun muassa ylälätyksellisyyden, haastavuuden, itsenäisen päätöksenteon ja ”fiksujen asiakkaiden” vuoksi (”asiakkaat vain taustalla” tai ”asiakkaat ymmärtävät juristin olevan asiantuntija alallaan”) Yksi vastaaja toi konkurssipesien huonona puolena esille sen, että pesät ovat usein varattomia eikä niiden hoitamisesta aina saa kohtuullista korvausta.

Hallinto-oikeudelliset asiat

Muutama vastaaja kuvasi haluavansa hoitaa hallinto-oikeudellisia asioita (esimerkkeiksi mainittiin nimeltä viranomaisten avustaminen, kantelut ja valitukset). Hallinto-oikeudellisia asioita kuvattiin hyväksi monipuolisten työtehtävien ja vaihtelevien työpäivien mahdollistajaksi muiden työtehtävien rinnalla. Lisäksi työtahtia ja aikatauluja kuvattiin helpoiksi määritellä itse (ja yksi kuvasi viranomaisia asiakkaiksi, joiden kanssa yhteistyö sujuu erinomaisen hyvin).

Yleisjuridiikka

Muutama vastaaja ilmaisi haluavansa hoitaa ns. yleisjuridiikkaa. Yleisjuridisten toimeksiantojen hoitamista perusteltiin monipuolisuudella, haastavuudella, jatkuvalla oppimisella sekä asiakaskontakteilla. Lisäksi esimerkiksi yksi oikeustieteen opiskelija ilmaisi, että haluaa uransa alussa tehdä monipuolisia juttuja ja erikoistua tiettyyn oikeudenalaan myöhemmin.

Muut vastaukset

Lisäksi muutammat tai yksittäiset vastaajat ilmoittivat haluavansa hoitaa: potilasoikeutta tai potilashinkoasioita, lääkintä-, ulkomaalais-, meri- ja kuljetus- tai eurooppaoikeutta, ympäristöasioita, sukupolvenvaihdoksia, kirjallisia MAO-prosesseja tai kv-liitännäisiä juttuja.

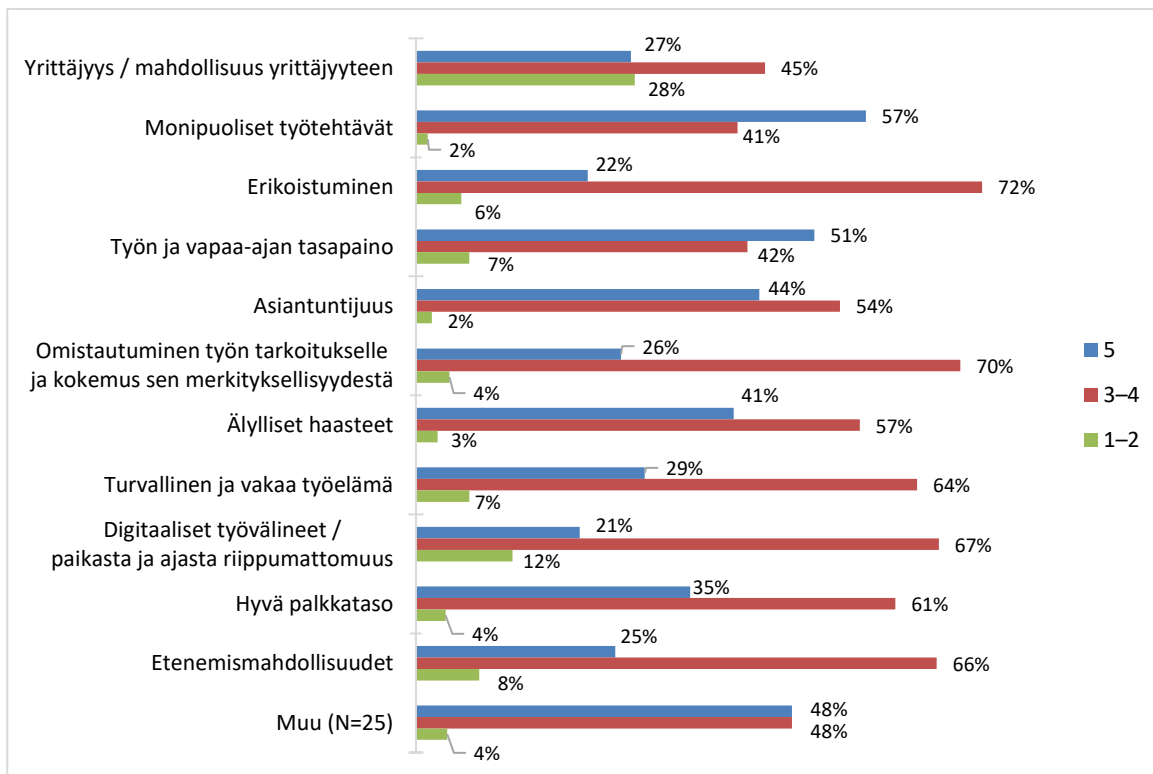
Perusteluissa mainittiin muun muassa mahdollisuus tutustua työn kautta vieraisiin toimialoihin. MAO-prosessien mielekkyyttä perusteltiin mahdollisuudella suunnitella ja ennustaa määräaikoja sekä hyödyntää hyviä kirjoitustaitoja. Ulkomaalaisasioiden hoitamiseen liittyen yksi vastaaja ilmaisi,

että kyseisiä toimeksiantoja olisi tärkeä hoitaa, mutta että on itse vähentänyt niiden hoitamista, koska hoitaminen on tehty käytännössä hankalaksi leikkaamalla palkkioita. Muutamat vastaajat ilmoittivat, etteivät osaa (vielä) sanoa, minkälaisia juttutyyppisiä haluaisivat hoitaa.

4.3 Kuinka tärkeinä pidät alla olevia asioita työssäsi (1=ei lainkaan tärkeää, 5=erittäin tärkeää)? (N=397)

	N	Yleisin vastaus	Mediaani	Keskiarvo
Yrittäjyys / mahdollisuus yrittäjyyteen	397	5	4	3,4
Monipuoliset työtehtävät	397	5	5	4,5
Erikoistuminen	397	4	4	3,8
Työn ja vapaa-ajan tasapaino	397	5	5	4,2
Asiantuntijuus	397	4	4	4,3
Omistautuminen työn tarkoitukselle ja kokemus sen merkityksellisyydestä	397	4	4	4
Älylliset haasteet	397	4	4	4,3
Turvallinen ja vakaa työelämä	397	4	4	4
Digitaaliset työvälineet / paikasta ja ajasta riippumattomuus	397	4	4	3,6
Hyvä palkkataso	397	4	4	4,2
Etenemismahdollisuudet	397	4	4	3,8
Muu, mikä?	25	4	4	4,4

Monipuolisia työtehtäviä ja työn ja vapaa-ajan tasapainoa arvioitiin eniten erittäin tärkeäksi (5=erittäin tärkeää, 51–57 prosenttia vastaajista), ja digitaalisia työvälineitä vähiten erittäin tärkeäksi (5=erittäin tärkeää, 21 prosenttia vastaajista).

Lisäksi 25 vastaajaa arvioi muun kuin edellä mainitun tärkeyttä työssään. Muita asioiksi mainittiin:

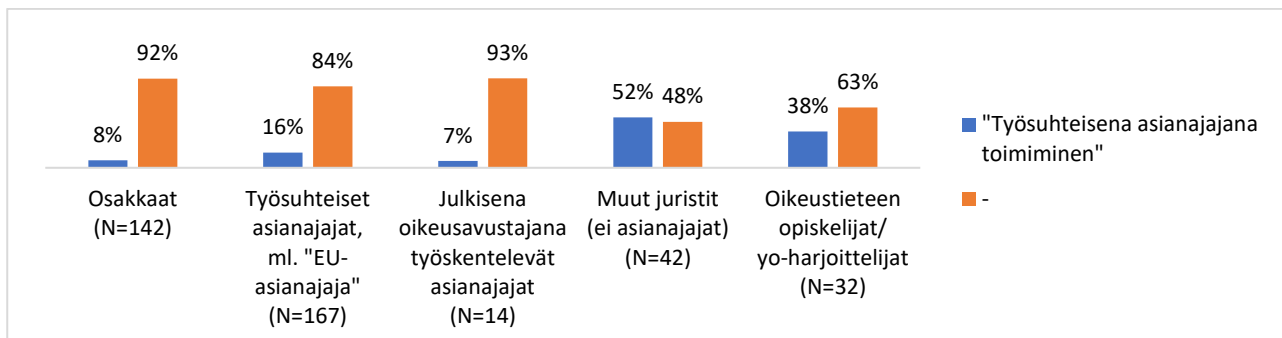
- hyvä työilmapiiri, yhteisöllisyys, arvostuksen tunne ja hyvät kollegat ja esimies (4 tai 5)
- itsenäisyys, riippumattomuus, vastuu, mahdollisuus auttaa, raha (4 tai 5)
- mahdollisuus vaikuttaa työnkuvaan (1, 4 tai 5)

4.4 Jos vaihtaisit työtehtäviäsi tai asemaasi, mikä alla olevista kiinnostaisi sinua? Miksi? (N=397) (vastaajien oli mahdollista valita useampi vastausvaihtoehto)

	N	%
1) Työsuhteisena asianajajana toimiminen	72	18 %
2) Osakkuus keskisuuressa/suuressa toimistossa	127	32 %
3) Osakkuus pienessä toimistossa	82	21 %
4) Oman toimiston perustaminen yksin	47	12 %
5) Toimiston perustaminen muiden kanssa	110	28 %
6) Pienen toimiston liiketoiminnan ostaminen (esim. sukupolven vaihdos)	20	5 %
7) Muu	80	20 %
8) En vaihtaisi työtehtäviäni tai asemaani	118	30 %

Suosituin vaihtamisen kohde oli osakkuus keskisuuressa tai suuressa toimistossa, mutta suosiota sai myös erityisesti oman toimiston perustaminen (joko yksin tai muiden kanssa).

1) Työsuhteisena asianajajana toimiminen (N=72)

Vastaajista 72 eli lähes joka viides ilmoitti, että jos he vaihtaisivat työtehtäviään tai asemaansa, he olisivat kiinnostuneita työsuhteisena asianajajana toimimisesta. Kiinnostus oli suhteellisesti suurinta muiden juristien (ei asianajajat) ja oikeustieteen opiskelijoiden/yo-harjoittelijoiden keskuudessa.

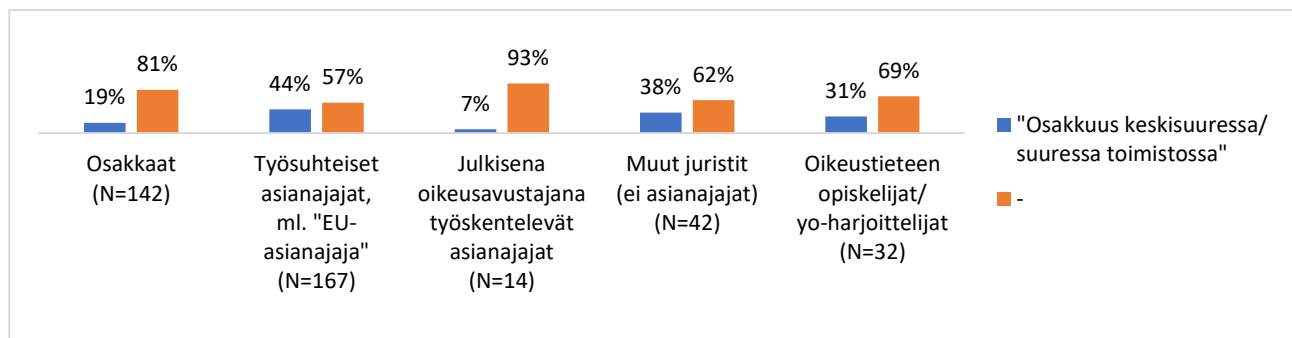
Työsuhteisena asianajajana toimiminen, perustelut. Perusteluiksi kiinnostukseen työsuhteisen asianajajan tehtävään vaihtamiselle mainittiin yleisimmin halu tehdä asianajajan työtä, kerätä kokemusta, erikoistua tai hoitaa kiinnostavia toimeksiantoja tiimissä, taloudellinen turva, vakuus, palkkatulon säännöllisyys tai vähäisempi vastuiden tai riskin määrä verrattuna yrittäjiin. Osa mainitsi myös henkilöstöhallintoon tai byrokraatiaan liittyvien paineiden olevan pienempiä, sosiaaliturvan parempi tai työsuhteen etujen (kuten kunnan lomien tai työaikojen ja -määrän ennakoitavuuden) olevan parempia verrattuna yrittäjiin.

Lisäksi muutamat vastaajat nostivat esiin työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen helppouden. Samoin muutamat vastaajat liittivät työsuhteisen asianajajan tehtäviin vaihtamiseen myös uudet

näkökulmat tai ilmapiiirin vaihdoksen tai kuvasivat sitä luonnolliseksi seuraavaksi askeleeksi valmistumisen jälkeen. Lisäksi yksi vastaaja kuvasi tunnetta asianajajakuntaan kuulumisesta tärkeäksi ja yksi vastaaja painotti, että toivoisi pääsevänsä työsuhteiseksi asianajajaksi vakituisen tehtävään toistuvan määräaikaisuuden sijasta.

2) Osakkuus keskisuudessa tai suuressa toimistossa (N=127).

Kiinnostus vaihtaa osakkuuteen keskisuureen tai suureen asianajotoimistoon oli kyselyn perusteella vastausvaihtoehdoista yleisin – noin joka kolmas vastaaja ilmaisi kiinnostuksensa. Kiinnostus oli suhteellisesti suurinta työsuhteisten asianajajien ja muiden juristien keskuudessa.

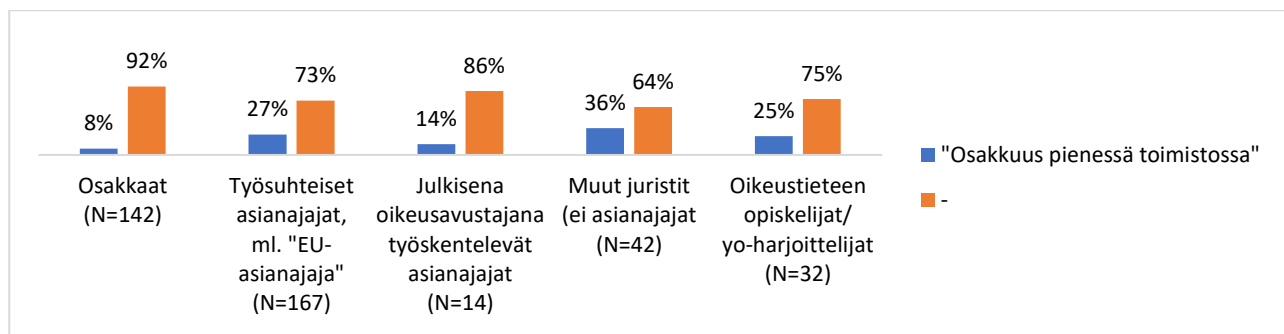

Perustelut

Perusteluissa osakkaaksi keskisuureen tai suureen toimistoon vaihtamiselle toistui etenkin toimeksiantojen haastavuus, kiinnostavuus ja laajuus sekä hyvä ansiotaso. Toisaalta moni ilmaisi perusteluissa kiinnostuksensa vastuuseen, päätösvaltaan, toimiston kehittämiseen, esimiesasemaan tai oman osaamisen syventämiseen, erikoistumiseen tai pelkkään juridiikkaan keskittymiseen. Perusteluiksi mainittiin myös, että suurissa toimistoissa työprosessit, resurssien jakaminen ja koulutusmahdollisuudet ovat kunnossa tai suurempia, hallinnolliset vastuut ovat jaettavissa, ja ympärillä on yhteisö: erilaisia ihmisiä, ammattitaitoa tai kontakteja.

Toisaalta yksittäisiksi perusteluiksi mainittiin myös mahdollisuus olla enemmän asiakasrajapinnassa sekä mahdollisuus päästä kansainvälisten asiakkaiden tai yritys juridiikan näköalapaikalle. Myös itsenäisyys, joustavuus, vapaus, status, menestys ja vakaammat tulot mainittiin. Osa myös ilmaisi, että osakkuus keskisuudessa tai suuressa asianajotoimistossa olisi luonnollinen jatkumo tai seuraava vaihe, kun kokemusta ja osaamista on jo kertynyt. Yksi vastaaja mainitsi, että osakkaana keskisuudessa tai suuressa asianajotoimistossa verosuunnittelu olisi paremmin mahdollista.

3) Osakkuus pienessä toimistossa (N=82)

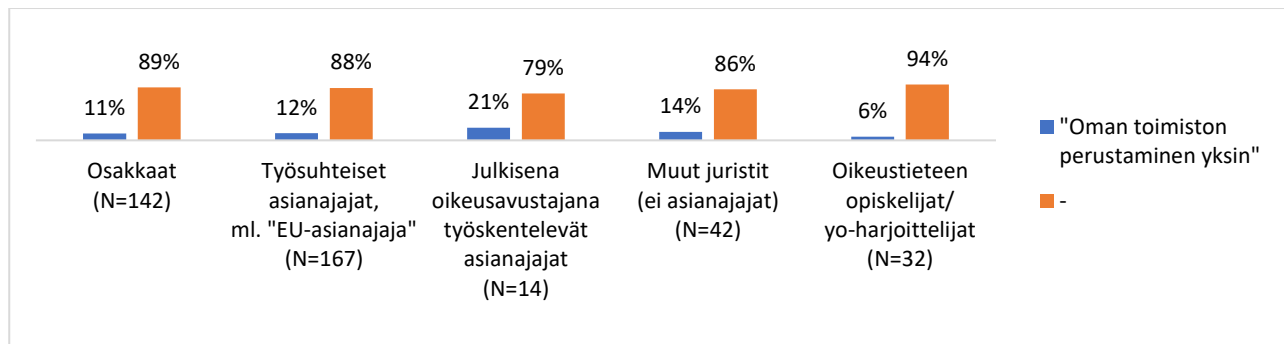

Kiinnostus vaihtaa pienen toimiston osakkuuteen oli vastaajien keskuudessa hieman vähemmän yleistä kuin kiinnostus osakkuuteen keskisuudessa tai suuressa toimistossa. Kuitenkin kiinnostus oli melko yleistä työsuhteisten asianajajien ja muiden juristien keskuudessa (27–36 prosenttia kyseisistä vastaajaryhmistä esitti kiinnostuksensa).

Perustelut

Perusteluiksi osakkaaksi pieneen toimistoon vaihtamiselle mainittiin vapaus, vastuu, itsenäisyys, joustavuus, mahdollisuus vaikuttaa omaan työhön tai toiminnan kehittämiseen, yhteisöllisyys, hyvä ansiotaso, tehtävien monipuolisuus sekä aktiivinen mukanaolo asiakasrajapinnassa. Myös byrokratian tai hallinnon vähäisyys mainittiin, samoin kuin se, että työ ei välttämättä poikkea työsuhteisen asianajajan työskentelystä ja että erikoistuminen tai verosuunnittelu ovat mahdollisia. Lisäksi yksi vastaaja arvioi, että pienessä toimistossa on parempi ilmapiiri kuin isossa toimistossa.

4) Oman toimiston perustaminen yksin (N=47)

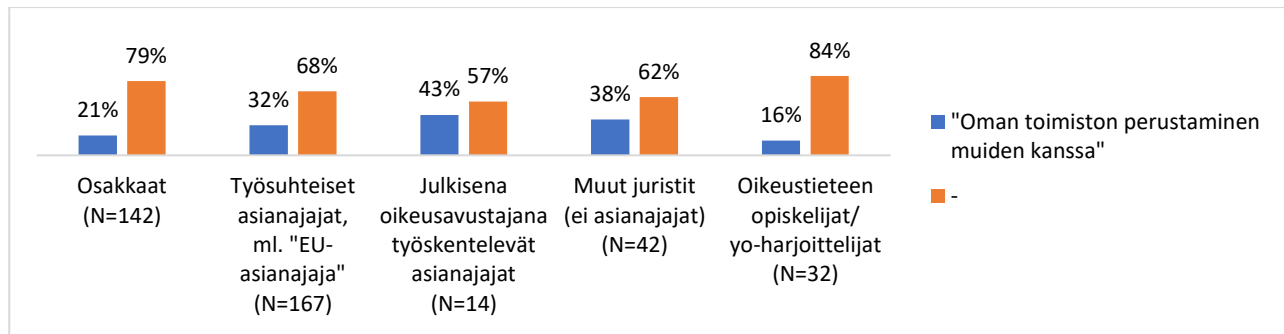

Kiinnostus oman toimiston perustamiseen yksin ei ollut kovin yleistä vastaajien keskuudessa, mutta yhteensä 47 vastaajaa eli 12 prosenttia ilmaisi olevansa kiinnostunut. Heidän joukossaan oli niin osakkaita kuin oikeustieteen opiskelijoita/yo-harjoittelijoitakin.

Perustelut

Perusteluiksi oman toimiston perustamiselle yksin mainittiin yleisimmin mahdollisuus vaikuttaa työaikoihin ja ajankäyttöön, rajata toimeksiantoja tai rakentaa omaa, itsenäisyys, riippumattomuus ja vapaus, sekä se, että tehty työ hyödyttää suoraan itseä. Lisäksi perusteluiksi mainittiin suuremmat haasteet, toiminnan yksinkertaisuus, oman toiminnan jatkuvuuden varmistaminen, sopivien yhtiökumppaneiden löytymisen vaikeus, hyvä ansiotaso, mahdollisuus auttaa asiakkaita paremmin, hyvät mahdollisuudet verosuunnitteluun sekä kokemus yrittämisestä.

5) Oman toimiston perustaminen muiden kanssa (N=110)

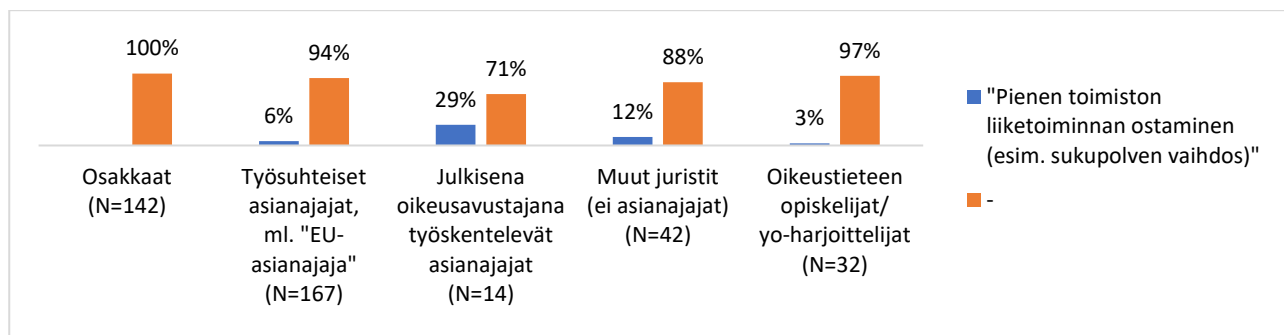
Kiinnostus oman toimiston perustamiseen muiden kanssa oli vastaajien keskuudessa melko yleistä – lähes joka kolmas vastaaja ilmoitti olevansa kiinnostunut. Kiinnostus oli suhteellisesti suurinta julkisina oikeusavustajina, työsuhteisina asianajajina ja muina juristeina työskentelevien keskuudessa (32–43 prosenttia vastaajista).

Perustelut

Perusteluissa toimiston perustamiselle muiden kanssa toistui etenkin suurempi päätösvalta, mahdollisuus vaikuttaa työhön, toimiston toimintaan ja kulttuuriin sekä mahdollisuus rakentaa omaa, kulujen, hallinnon tai vastuun jakaminen, mahdollisuus tukiverkoston, kollegoiden sosiaaliseen ja ammatilliseen tukeen, yhteisöllisyyteen, mahdollisuuteen työskennellä ystävien kanssa tai toimivassa porukassa, sekä mahdollisuus valita yhtiökumppanit tai työporukka. Lisäksi perusteluissa mainittiin usein se, että yrittäjyys olisi palkitsevaa, että muiden kanssa olisi parempi mahdollisuus erikoistua ja että kiinnostavimpia toimeksiantoja hoidetaan usein tiimissä.

Lisäksi yksittäisiksi perusteluiksi mainittiin se, ettei haasteita tarvitsisi kohdata yksin, lomatuuraus olisi mahdollista, vaikuttaminen työaikoihin ja työn ja vapaa-ajan tasapainoon olisi mahdollista, samoin kuin ketteryys ja erilainen dynamiikka kuin isossa toimistossa. Lisäksi mahdollisuus vaikuttaa ansiotasoon, suurempi osakkuus, eläkkeelle jäämisen helppous, mahdollisuus muuttaa pois pääkaupunkiseudulta sekä yritysasiakkaiden palveleminen luotettavasti mainittiin.

6) Pienen toimiston liiketoiminnan ostaminen (esim. sukupolven vaihdos) (N=20)

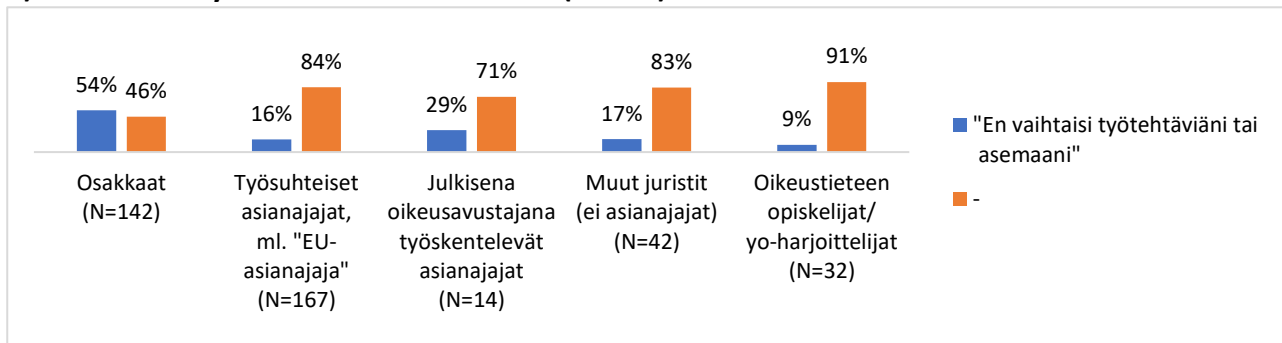

Kyselyyn vastanneista 20 eli 5 % ilmoitti olevansa kiinnostunut pienen toimiston liiketoiminnan ostamisesta, jos vaihtaisi työtehtäviään tai asemaansa. Kukaan jo osakkaana toimiva ei ilmaissut kiinnostustaan, mutta kiinnostuneita oli työsuhteisten asianajajien, julkisten oikeusavustajien, muiden juristien ja oikeustieteen opiskelijoiden/yo-harjoittelijoiden keskuudessa.

Perustelut

Perusteluita pienen toimiston liiketoiminnan ostamiselle antoi 13 vastaajaa, ja perusteluissa mainittiin se, että yrityksen asiakaskunta, perusta tai toimeksiantopohja olisivat jo valmiina. Toisaalta perusteluissa mainittiin toiminnan helppous, itsenäisyys, ja se, että toimistosta voisi kasvattaa oman näköisen. Yksi vastaaja mainitsi myös sukulaisen työn jatkamisen tärkeyden.

7) En vaihtaisi työtehtäviäni tai asemaani (N=118)

Lähes joka kolmas kyselyyn vastannut ja yli puolet osakkaista ilmoitti, ettei vaihtaisi työtehtäviään tai asemaansa.

Perustelut

Osakkaat perustelivat vastaustaan etenkin sillä, että nykyiseen tehtävään ollaan tyytyväisiä eikä vaihtamiselle ole tarvetta. Muutamat osakkaat mainitsivat myös, että arvostavat työssä etenkin vapautta, itsenäisyyttä ja taloudellista liikkumavaraa, tai että heidän nykyinen tehtävänsä on kehitysvaiheessa tai he ovat juuri aloittaneet tehtävässään. Myös työsuhteiset asianajajat perustelivat valintaansa sillä, että he ovat tyytyväisiä nykyiseen tehtäväänsä ja asemaansa, ja esimerkiksi että he pystyvät keskittymään asiantuntijatehtäviin hyvin. Toisaalta muutamat myös mainitsivat, että vaihtaminen ei ole ajankohtaista tai että elämäntilanne ei salli muutoksia työelämässä, että työsuhteisenä asianajajana stressi, epävarmuus tai riskit ovat vähäisempiä kuin osakkaana, omaa pääomaa ei ole kiinni yrityksessä ja vapaa-aikaa on enemmän.

Julkiset oikeusavustajat antoivat perusteluiksi vastaukselleen sen, että he ovat tyytyväisiä työhönsä tai että he eivät halua olla riippuvaisia asiakkaista, kokea epävarmuutta tai toimia yrittäjänä. Muut juristit perustelivat olevansa tyytyväisiä tai omaavansa liian vähän kokemusta tai erikoisosaamista työtehtävien vaihtamiseksi. Oikeustieteen opiskelija (N=1) ilmoitti, ettei vaihtaisi asemaansa, koska opinnot ovat vielä kesken ja koska yrittäminen ei kiinnosta (N=1)

8) Muu (N=80)

Osa kyselyyn vastanneista ilmoitti, että mikäli vaihtaisi työtehtäviään tai asemaansa, muu kuin jokin edellä mainituista kiinnostaisi. Vastaajien joukossa oli niin asianajajia, muita juristeja kuin oikeustieteen opiskelijoita/yo-harjoittelijoitakin. Muiksi työtehtäviksi tai asemiksi mainittiin:

- **In house -juristi, counsel tai asiantuntija yrityksessä (tai kansainvälisessä yrityksessä) (N=38).** Perusteluiksi yritysjuristiksi siirtymiselle mainittiin yleisimmin se, että töitä olisi vähemmän suhteessa yhtä hyvään palkkaan, työaika olisi hallittavampi ja ennalta määrätympi

sekä se, että oma aikataulu olisi vähemmän sidottu asiakkaiden aikatauluihin. Toiseksi yleisimmin perusteluiksi mainittiin kiinnostus liiketoimintaa ja siihen vaikuttamista kohtaan tai mahdollisuus nähdä asiakasyritys kokonaisuutena tai hankkeet alusta loppuun. Lisäksi yksittäisissä perusteluissa mainittiin tehtävien monipuolisuus, erilaisuus, mahdollinen hyvä palkka ja kasvu, työn ja muun elämän yhteensovittaminen, itsenäisyys sekä se, että omalla ammattitaidolla on käyttöä ja kysyntää myös asianajoalan ulkopuolella. Neljä vastaajaa mainitsi erityisesti olevansa kiinnostunut pankkialasta.

- **Virkamiestehdävät julkisella sektorilla (N=24)** (muutama mainitsi nimeltä olevansa kiinnostunut seuraavista tehtävistä: tuomari, vouti, syyttäjä, julkinen oikeusavustaja). Perusteluiksi vaihtamiselle julkisen sektorin tehtäviin annettiin muutamia: lyhemmät työpäivät, vähemmän stressiä tai henkistä kuormitusta, parempi palkan ja työn haastavuuden tasapaino, työtehtävien haastavuus ja mielenkiintoisuus, mahdollisuus keskittyä paremmin juridiikkaan sekä roolin itsenäisyys.
- **Muut tehtävät (N=14):** hallitustyö, markkinointi, kouluttaminen, nykyisen toiminnan kasvattaminen tai kehittäminen tai uusien työntekijöiden palkkaus, yliopistoura tai kokonaan muu toimiala (yksi vastaaja mainitsi myös tehtävät diplomaattina).

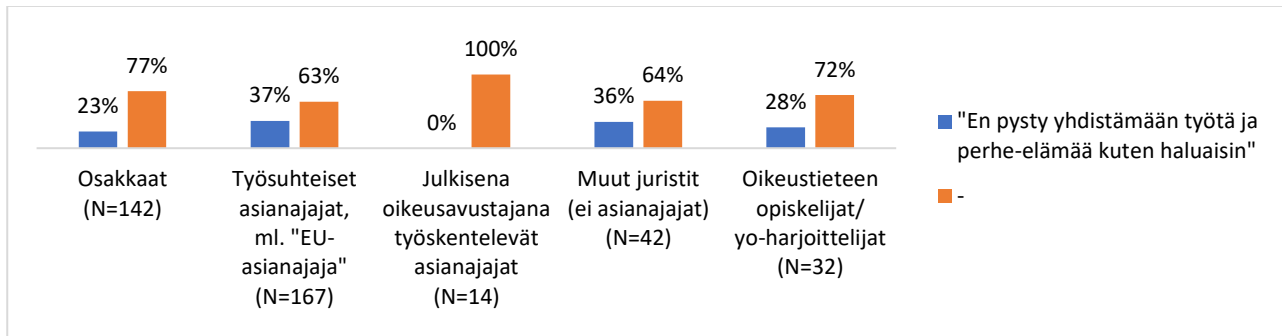
4.5 Jos harkitset lähtöä asianajotalta, mitkä ovat lähdön syyt? (N=397)

Kyselyyn vastanneista yhteensä 211 antoi yhden tai useamman vastauksen harkinnalle asianajotalta lähdölle. Yleisimmäksi syyksi ilmoitettiin se, ettei työtä ja perhe-elämää pystytä yhdistämään niin kuin haluttaisiin (noin 30 prosenttia vastaajista). Lähdön harkitsemisen eri syiden yleisyyttä on alla tarkasteltu vastaajien aseman mukaan.

	N	%
1) En pysty yhdistämään työtä ja perhe-elämää kuten haluaisin.	118	30 %
2) Minulle ei ole tarjottu osakkuutta.	37	9 %
3) Minulla on liian suuri työmäärä.	85	21 %
4) Olen jo siirtynyt toiselle toimialalle.	4	1 %
5) Muu syy.	88	22 %

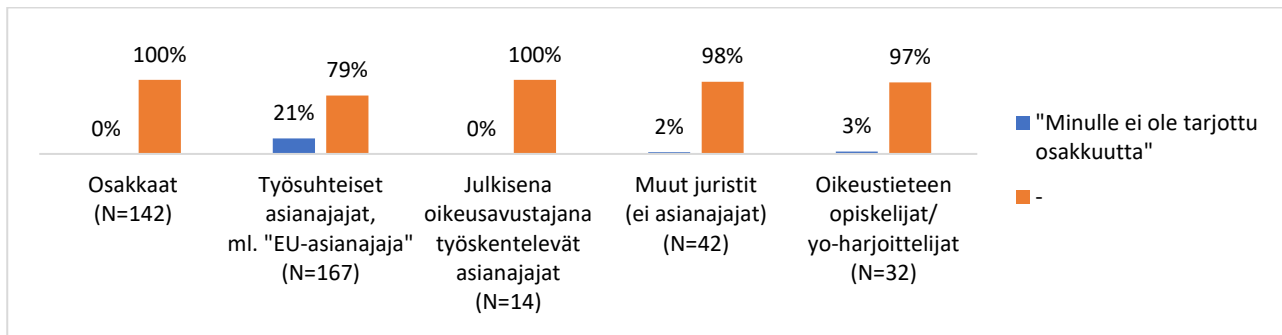
1) En pysty yhdistämään työtä ja perhe-elämää kuten haluaisin (N=118)

Suhteellisesti etenkin työsuhteiset asianajajat ja muut juristit (useampi kuin joka kolmas) ilmaisivat syyksi harkinnalle asianajoalalta lähdölle sen, etteivät he pysty yhdistämään työtä ja perhe-elämää niin kuin he haluaisivat.

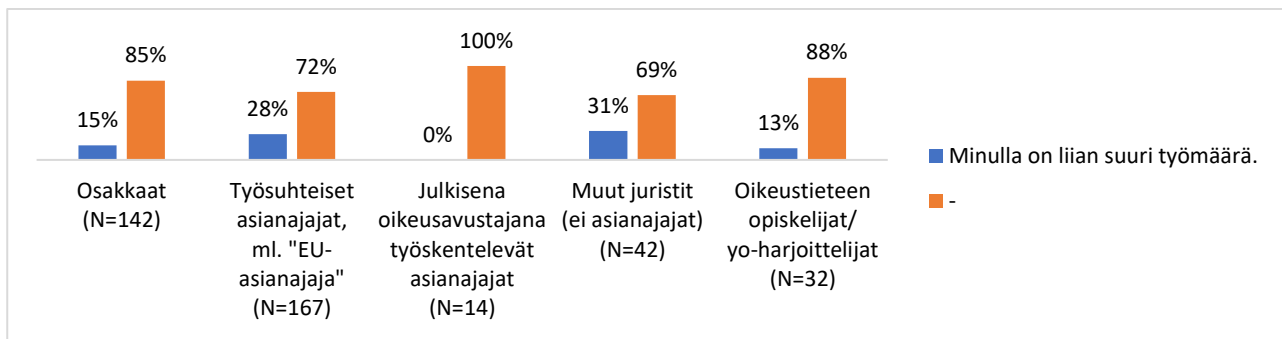
2) Minulle ei ole tarjottu osakkuutta (N=37)

Kyselyyn vastanneista työsuhteisista asianajajista noin joka viides ilmaisi, että he harkitsevat lähtöä asianajoalalta, koska heille ei ole tarjottu osakkuutta.

3) Minulla on liian suuri työmäärä (N=85)

Liian suuren työmäärän ilmoitti syyksi asianajoalalta lähdön harkitsemiselle suhteellisesti useimmin työsuhteiset asianajajat ja muut juristit (28–31 prosenttia vastaajista).

4) Olen jo siirtynyt toiselle toimialalle (N=4)

Toiselle toimialalle jo siirtyneensä ilmoitti neljä vastaajaa (1 osakas, 1 työsuhteinen asianajaja ja 2 oikeustieteen opiskelijaa/yo-harjoittelijaa). Toimialoiksi ilmoitettiin syyttäjä, tuomioistuinlaitos, kaupan ala ja pankkiala.

5) Muu syy (N=88)

Noin joka viides vastaaja ilmoitti, että asianajoalalta lähdön harkinnalle on jokin muu syy kuin edellä mainittu.

Osakkaista 35 eli noin 25 prosenttia ilmoitti jonkin muun syyn asianajoalalta lähdön harkinnalle, ja muuksi syyksi mainittiin pääasiassa muu mielenkiintoinen tehtävä (esim. mahdollinen työtehtävä eduskunnassa tai järjestössä tai kansainvälinen positio), muu liiketoiminnan perustaminen, liiallinen työmäärä tai stressi. Lisäksi yksittäisinä vastauksina mainittiin huoli tulevaisuudesta, asianajajia koskeva sääntely (joka vaikeuttaa erityisesti toimintaa muiden kuin asianajajien kanssa tai tekee uusien liiketoimintamuotojen kehittämisen vaikeaksi), asiakkaiden käytös, negatiivinen energia, henkilökohtainen velkavastuu, kilpailu sekä yksinäisyys.

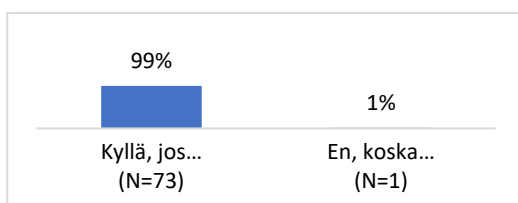
Työsuhteisista asianajajista 38 eli noin 27 prosenttia ilmoitti muun syyn asianajoalalta lähdön harkinnalle. Muiksi syiksi mainittiin pääasiassa muu kiinnostava positio, vaihtelu sekä uudet kokemukset. Muutamat vastaajat mainitsivat myös sen, että palkka ei ole sopiva suhteessa työmäärään, työolosuhteet tai vaikuttamis- ja etenemismahdollisuudet ovat huonot, negatiivisuus (esim. riidanratkaisu, asiakkaat painostavat valehtelemaan, huono työyhteisö, epäasiallinen esimies), epävarmuus työnantajan toiminnan jatkumisesta, kiinnostus akateemiseen uraan, työn ja perheen yhteensovittamisen vaikeus, sovinismi ja miesten suosiminen sekä haluttomuus ryhtyä osakkaaksi.

Julkisista oikeusavustajista 2 ilmoitti muun syyn asianajoalalta lähdön harkinnalle. Syyt olivat kiinnostus muihin tehtäviin: määräyksen varaisiin tehtäviin sekä tehtäviin tuomioistuineläytöksessä.

Muista juristeista (ei asianajajat) 10 eli noin joka neljäs ilmoitti muun syyn asianajoalalta lähdön harkinnalle. Muiksi syiksi mainittiin kaippu haasteille, muiden juristin tehtävien kokeilu, nykyinen huono palkka, ulkomailla työskentely, sekä se, että vastaajien puolustaminen ei ole aina mieluista.

Oikeustieteen opiskelijoista/yo-harjoittelijoista 3 ilmoitti muun syyn asianajoalalta lähdön harkinnalle. Syyt olivat kiinnostus muuhun alaan, kiinnostus tuomioistuimen tai syyttäjävirston tehtäviä kohtaan, sekä se, että urapolku on alkuvaiheessa.

4.6 Jos asianajajaksi ryhtyminen ei ole sinulle vielä ajankohtaista, voisitko tulevaisuudessa kuvitella siirtyväsi asianajajan ammattiin? Millä edellytyksillä? (N=74)

Asianajajaksi ryhtymistä koskeva kysymys kysyttiin vain muilta kuin asianajajilta (eli muilta juristeilta ja oikeustieteen opiskelijoilta/yo-harjoittelijoilta), ja heistä kaikki yhtä lukuun ottamatta vastasivat myöntävästi mahdollisesti siirtyvänsä asianajajan ammattiin tulevaisuudessa.

Kyllä, perustelut. Myönteisen vastauksen edellytyksiksi mainittiin yleisimmin asianajajatutkinnon tai kokemusvuosien suorittamisen loppuunsaattaminen suunnitelmien mukaan sekä työn ja perhe-

elämän tai työn ja vapaa-ajan yhdistämisen mahdollistuminen. Lisäksi osa vastaajista ilmoitti edellyttävänsä työltä inhimillisiä työoloja ja työmäärää sekä joustavia tai työaikalain mukaisia työaikoja. Edellytyksissä toistui myös alan työtilanteen pysyminen hyvänä, sopivan ja kiinnostavan työtehtävän löytäminen itselle sekä mielenkiinnon säilyminen asianajajan ammattia kohtaan.

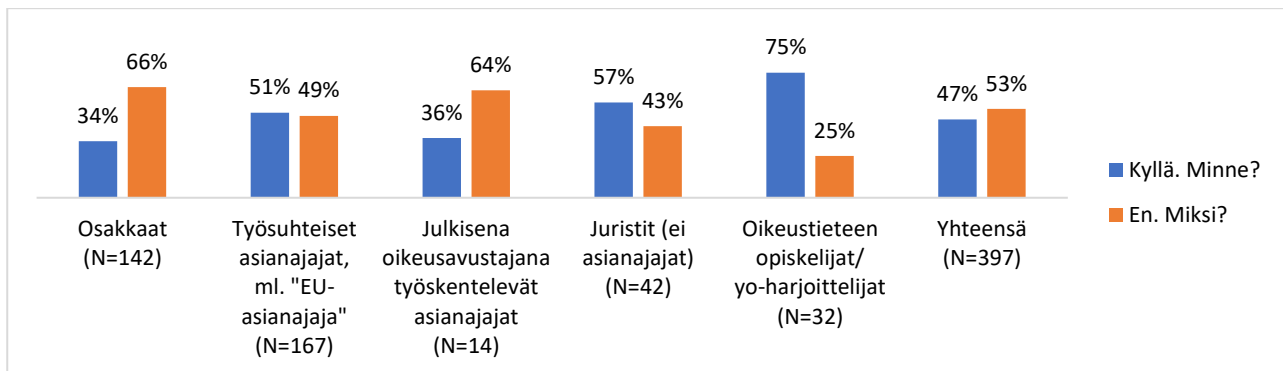
Lisäksi yksittäisissä vastauksissa edellytyksiksi mainittiin oman kokemuksen ja itseluottamuksen kertyminen, riittävä tuki, arvostus, paremmat tulot tai vaikutus palkkakehitykseen, työnantajan mahdollisuus kustantaa asianajotutkinto ja jäsenyydestä aiheutuvat kulut, sekä se, että asianajajana toimimisen edellytykset eivät merkittävästi kiristy. Muutama vastaaja ilmaisi myös, että ryhtyy asianajajaksi, ellei ole siirtynyt vielä kiinnostavampiin tai kansainvälisiin tehtäviin.

En, perustelut. Vain yksi vastaajista ilmoitti, ettei voisi kuvitella siirtyvänsä tulevaisuudessa asianajajan ammattiin. Kielteisen vastauksen syyksi ilmoitettiin, että ala vaikuttaa liian stressaavalta.

5 Työn sijainti

Kaikilta kyselyyn vastanneilta (N=397) kysyttiin, olisivatko he valmiita liikkumaan työn perässä. 186 vastasi myöntävästi ja 211 kieltävästi. Lisäksi vastaajilta kysyttiin, kuinka pitkää työmatkaa he olisivat valmiita kulkemaan.

5.1 Olisitko valmis liikkumaan työn perässä? (N=397)

Kaiken kaikkiaan hieman alle puolet kyselyyn vastanneista ilmoitti, että he olisivat valmiita liikkumaan työn perässä. Osa vastaajista ilmoitti myönteiseen vastaukseen lisäksi sijainnin tai sijainnit, joihin olisi valmis liikkumaan. Osa ilmoitti kielteiseen vastaukseen syyn. Osa viittasi työn perässä liikkumisella satunnaisempiin työmatkoihin ja osa päivittäiseen liikkumiseen tai työn perässä muuttamiseen.

Kyllä, minne? Yleisimmiksi sijainneiksi työn perässä liikkumiselle mainittiin pääkaupunkiseutu, Uusimaa, Etelä-Suomi sekä suurimmat kaupungit Suomessa. Moni myös ilmaisi, että olisi valmis liikkumaan työn perässä mihin vain tai mihin vain Suomessa, mutta osa mainitsi ehdoksi matkustelun satunnaisuuden. Toisaalta erityisen yleinen vastaus työsuhteisten asianajajien, osakkaiden, muiden juristien ja oikeustieteen opiskelijoiden/yo-harjoittelijoiden keskuudessa oli ulkomailla työskentely (esimerkiksi lähes 50 prosenttia työsuhteisista asianajajista, jotka ilmoittivat olevansa valmiita liikkumaan työn perässä, mainitsivat sijainniksi "ulkomaat"). Osa mainitsi ulkomailla työskentelyn ehdoksi tai perusteluiksi mahdollisuuden mielenkiintoisiin tehtäviin.

Toisaalta työn perässä liikkumisen kohteeksi mainittiin usein myös vain lähikunnat tai oma koti-seutu. Nimeltä mainittuja paikkakuntia olivat muun muassa Etelä-Karjala, Keski-Suomi, Savo, Satakunta, Länsi-Suomi, Ahvenanmaa, Kuopio, Lappi, Pohjanmaa ja Pohjois-Savo. Lisäksi yksi vastaaja ilmaisi lisäksi, että työnteon sujuminen etänä on tärkeää.

En, miksi? Valtaosa ilmoitti syyksi kielteiseen vastaukseen perheen ja työn yhteensovittamisen, asunnon, ystävät, harrastukset tai kotipaikkakunnan sosiaaliset suhteet. Toiseksi yleisin vastaus oli vakiintunut asuinpaikkakunta tai se, ettei ole halua tai tarvetta muuttaa. Lisäksi yksittäisissä vastauksissa mainittiin haluttomuus autoilla, työpäivän pidentyminen liikkumisen myötä, etätömahdollisuudet sekä suurten yritysten toimeksiantojen hoitamisen keskittyminen pääkaupunkiseudulle.

5.2 Kuinka pitkää työmatkaa olisit valmis kulkemaan (km/suunta)? (N=397)

Kyselyyn vastanneilta kysyttiin, kuinka pitkää työmatkaa he olisivat valmiita kulkemaan yhteen suuntaan. Yleisin ilmoitettu maksimityömatka oli 30 km/suunta. Osa vastaajista ilmoitti myös hyvin pitkiä maksimityömatkoja (jopa 350 km/suunta).

Asema	N	Keskiarvo	Mediaani	Maksimi
Osakkaat	142	43 km	30 km	250 km
Työsuhteiset asianajajat	167	37 km	30 km	200 km*
Julkiset oikeusavustajat	14	75 km	50 km	350 km
Juristit (ei asianajajat)	42	44 km	30 km	150 km
Oikeustieteen opiskelijat	32	45 km	30 km	200 km**

*Lisäksi yksi vastaaja vastasi 17 000 km/suunta.

** Lisäksi yksi vastaaja vastasi 5 000 km/suunta. Vastausten on tulkittu viittaavan valmiuteen satunnaisiin työmatkoihin ulkomaille.

Pienemmillä paikkakunnilla ilmoitettujen maksimityömatkojen mediaani oli 50 km/suunta.

Asukasluku*	N	Keskiarvo	Mediaani	Maksimi
5 000–30 000	15	55 km	50 km	110 km
30 000–100 000	43	52 km	50 km	150 km
Yli 100 000	99	50 km	40 km	350 km
Pääkaupunkiseutu**	240	129 km	30 km	250 km***

*Asianajo- tai oikeusaputoimiston päätoimiston sijaintipaikkakunnan asukasluku

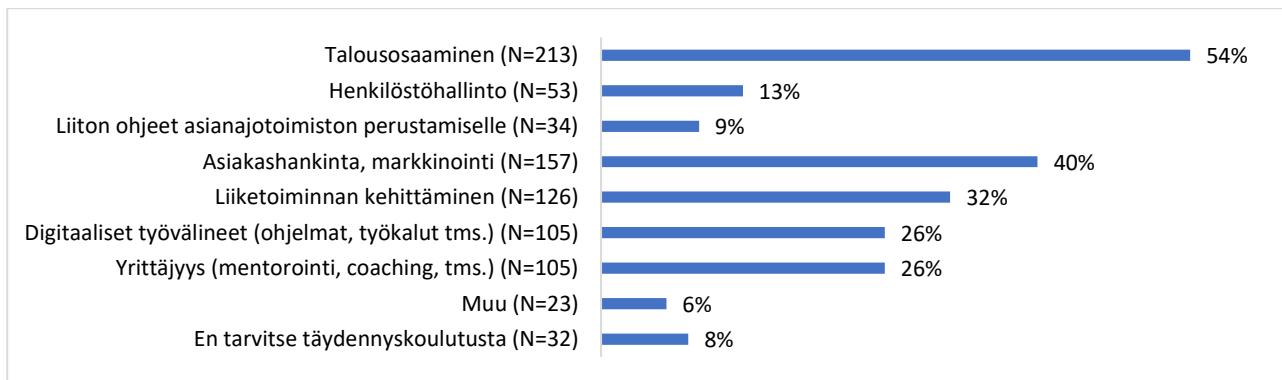
**Helsinki, Espoo, Vantaa tai Kauniainen

*** 5 000 km ja 17 000 km vastaukset on jätetty pois taulukosta.

6 Koulutustarpeet

Kaikilta kyselyyn vastanneilta (N=397) kysyttiin, mihin he ensisijaisesti tarvitsisivat täydennyskoulutusta. Lisäksi vastaajilta kysyttiin avoimella kysymyksellä, miten he haluaisivat laajentaa omaa osaamistaan koulutuksen avulla.

6.1 Mihin ensisijaisesti tarvitsisit lisäkoulutusta? (N=397)

Talousosaamiseen liittyvä koulutus sai eniten kannatusta vastaajien keskuudessa – yli puolet ilmoitti tarvitsevansa täydennyskoulutusta talousosaamiseen. Myös asiakashankintaan ja markkinointiin, liiketoiminnan kehittämiseen, digitaalisiin työvälineisiin sekä yrittäjyyteen liittyvästä koulutuksesta oli kiinnostunut yli neljäsosa kaikista vastaajista. Henkilöstöhallintoon ja liiton ohjeisiin asianajotoimiston perustamiselle liittyvään koulutukseen ilmaisi tarpeen noin joka kymmenes. Vain 32 vastaajaa eli kahdeksan prosenttia vastaajista ilmoitti, ettei tarvitse lisäkoulutusta.

Lisäksi vastaajista 23 ilmoitti tarvitsevansa lisäkoulutusta ensisijaisesti muuhun kuin edellä mainituihin. Muiksi lisäkoulutustarpeiksi mainittiin etenkin ammattitaitoa ylläpitävä koulutus tai asiantuntijuuteen liittyvät substanssikoulutukset eri juridiikan erikoistumisaloilta. Yksittäisissä vastauksissa mainittiin tarve koulutukselle esinevakuusoikeuteen, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen, teknilliseen osaamiseen, tiedonhakuun, tietosuojan (GDPR), riskienhallintaan, reklamaatioiden hallintaan, asianajotoimiston hallintaan, asiakashankintaan, työnohjaukseen, viestintään, esiintymiseen, omien opintojen loppuunsaattamiseen sekä työn ja muun elämän yhteensovittamiseen liittyen. Lisäksi yksi vastaaja mainitsi, että suurissa asianajotoimistoissa koulutusta olisi hyvä suunnata ryhmille (esim. osakkaat), ei niinkään vain yksilöille.

6.2 Miten haluaisit laajentaa omaa osaamistasi koulutuksen avulla? (N=397)

Osaamisen laajentamista koulutuksen avulla koskevissa avoimissa vastauksissa vastaajat erittelivät sekä kouluttautumisen tapoja että toistivat joko jo mainittuja koulutustarpeiden sisältöjä tai joitakin edellä mainitsemattomia sisältöjä.

Osakkaat (N=142) mainitsivat koulutussisältöihin liittyen toiveensa tai aikeensa erityisesti liiketoiminnan kasvuun, liiketoiminnan johdonmukaiseen ja suunnitelmalliseen kasvattamiseen, liiketoimintamalleihin, talouden optimointiin, kirjanpitoon, tilinpäätöksiin, henkilöstöasioihin tai yrityksen järjestämiseen liittyvään koulutukseen, ja osa mainitsi mieluisesti kouluttautumisen tavaksi oppimisen kokeneemman asianajoyrittäjän kouluttamana. Yrityksen järjestämisessä oltiin kiinnostuneita

tarkemmin myös muun muassa siitä, miten yhdistää yrityksen asioiden hoitoa ja asianajajan tehtäviä – mitä asioita olisi hyvä ulkoistaa, ja miten muut toimistot ovat toimineet. Myös some-markkinoinnin koulutus mainittiin, sekä asiakassuhteen luomiseen ja ylläpitämiseen ja asianajopalveluiden myyntiin liittyvä koulutus. Yksi vastaaja mainitsi myös hankalien asiakkaiden kohtaamiseen liittyvän koulutuksen.

Toiseksi yleisin osakkaiden mainitsema koulutussisältötoive tai -aie oli jo edelläkin mainittu erikoistumiseen, ammatilliseen osaamiseen ja substanssiosaamisen syventämiseen ja kehittämiseen liittyvä koulutus. Ammatilliseen osaamiseen liittyen mainittiin nimeltä työoikeuteen, prosessaamiseen, siviilijuridiikkaan, perhe- ja perintöoikeuteen sekä vero-oikeuteen liittyvä koulutus. Kolmanneksi yleisin osakkaiden mainitsema koulutussisältö oli jo edellä mainittu digitalisoitumiseen liittyvä koulutus. Digitaalisten työvälineiden tuntemuksen ja käyttöönoton ohella koulutuksen sisällöksi mainittiin muun muassa legal tech, legal design, tekoälyn hyödyntämismahdollisuudet, digitalisaation vaikutus liiketoimintaan, rutiinien virtaviivaistaminen tai mahdollisuudet tehostaa ihmistyötä. Lisäksi muutamat osakkaat ilmoittivat, että he kaipaisivat koulutusta tavallisimpien tietokoneohjelmien, kuten Wordin, Powerpointin, Excelin tai Skypen käyttöön tai pdf-tiedostojen muokkaukseen liittyen.

Neljänneksi yleisimmin osakkaat ilmoittivat olevansa kiinnostuneita laajentamaan osaamistaan johtajuuteen, myynnin tai asiantuntijoiden johtamiseen tai esimiestäitöihin liittyvällä koulutuksella tai mentorina/valmentajana toimimiseen liittyvällä koulutuksella. Viimeisimpänä yksittäisissä vastauksissa nostettiin esille koulutustoive tai -aie seuraaviin sisältöihin liittyen: sovittelu, esiintyminen, projekinhallintataidot, tehokkaat työskentelytaidot, tietosuoja (GDPR), asianajotoiminta kansainvälisestä näkökulmasta, verotus- ja sijoitusratkaisut tai eläkesäästäminen sekä eri yhtiömuotojen edut ja haitat ("miksi pienet yritykset olivat ennen kommandiitti-yhtiöitä ja nykyisin osakeyhtiöitä?").

Koulutuksen sisältöjen lisäksi osakkaat mainitsivat osaamisen laajentamisen tavoiksi seuraavia: MBA, väitöskirjatutkimus, mahdollinen (toivottu) Asianajajaliiton järjestämä tutkimusprojekti, yhteistyö ja asioiden jakaminen muiden alalla toimivien kanssa, etäkurssit, interaktiiviset kurssit ja Keskuskauppakamarin välimesmenettelykoulutus.

Työsuhteiset asianajajat (N=167) mainitsivat, samoin kuin osakkaat, yleisimmin osaamisen laajentamiseen liittyväksi koulutussisällöksi talousosaamiseen, liiketoimintaosaamiseen, kirjanpitoon ja tilinpäätöksen analysointiin liittyvän koulutuksen. Osa ilmoitti kouluttautumisen tavaksi taloustieteen koulutuksen tai jatko-opiskelun, seminaarit, workshopit tai kokeneemalta asianajajalta oppimisen. Samoin toiseksi yleisimmin työsuhteiset asianajajat ilmoittivat osaamisen laajentamiseen liittyväksi koulutussisällöksi oman erikoistumisalan tai substanssiosaamisen kehittämisen tai säännösmuutosten seuraamisen. Nimeltä mainittuja oikeudenaloja olivat riita-asiat sekä yhtiö- ja vero-oikeus. Kolmanneksi yleisimmin työsuhteiset asianajajat ilmoittivat koulutussisällöksi asiakashankintaan, oman osaamisen myyntiin ja markkinointiin sekä tehokkaiden markkinointitoimenpiteiden tunnistamiseen liittyvän koulutuksen. Neljänneksi yleisimmin koulutussisällöksi mainittiin digitaalisten työvälineiden käyttömahdollisuudet ja teknologian kehitys. Viimeisimpänä yksittäisissä vastauksissa nostettiin esille koulutustoive tai -aie seuraaviin sisältöihin liittyen: yrityksen hallinto tai asianajajaohjeiden täytyminen yrityksen hallinnon järjestämisessä, käytännön ohjeet toimiston perustamiseen, johtaminen, henkilöstöhallinto, retoriikka, viestintä, esiintyminen, neuvottelutaidot,

kielikurssit, suomen kieli, oikeus- ja kulttuurivertailu (kansainvälisiä juttuja varten), todistajan kuuleminen, työn ja vapaa-ajan tasapaino, yrittäjähenkisyys sekä sovittelu.

Koulutuksen sisältöjen lisäksi työsuhteiset asianajajat mainitsivat osaamisen laajentamisen tavoiksi nimeltä seuraavia: luennot, kurssit, etäkurssit (toiveena etäkurssien suurempi määrä), valmennus, mentorointi, intensiivikurssit, workshopit, webinaarit, kirjalliset ohjeet, seminaarit, konferenssit sekä Asianajajaliiton koulutustilaisuudet tai videokoulutukset verkossa (toiveena). Lisäksi kouluttautumisen tavoiksi mainittiin tutkimustyö tai lisenssiaatin tutkinto, kaupallinen koulutus (KTM), tekninen koulutus, rakennusinsinöörin tai diplomi-insinöörin tutkinto, kokeneemalta kollegalta tai asianajoyrittäjältä saatavat tiedot (joita yksi vastaaja toivoi erityisesti jäämistöikeuteen liittyen).

Julkiset oikeusavustajat (N=14) mainitsivat koulutustoiveiksi tai -aikeiksi substanssiosaamiseen tai lainsäädännön muutoksiin, taloudelliseen osaamiseen tai kirjanpitotaitoihin, johtamiseen, sähköisiin työmenetelmiin tai tekniikkaan sekä yrittäjyyteen liittyvän koulutuksen.

Muut juristit (N=42) mainitsivat yleisimmin koulutustoiveiden tai -aikeiden sisällöksi talousosaamiseen, taloudellisten tunnuslukujen tulkintaan, kirjanpitoon, yrittäjyyteen, oman toimiston perustamiseen tai verotuksellisiin asioihin liittyvän koulutuksen. Toiseksi yleisimmin mainittiin substanssiosaamiseen liittyvä koulutus (nimeltä mainittiin koulutus prosessaamiseen liittyen), ja yksi vastaaja painotti toivovansa ennemminkin osaamisensa syventämistä kuin laajentamista. Lisäksi yksittäisissä vastauksissa mainittiin teknologia ja digitaaliset työvälineet (ja nimeltä esityksiin tarvittavat työkalut ja Excel), johtaminen ja muiden sparraaminen. Osaamisen laajentamisen tavoiksi mainittiin lisäksi mentorointi, vertaistuki ja käytännön kokemusten kuuleminen.

Oikeustieteen opiskelijat/yo-harjoittelijat (N=32) mainitsivat koulutustoiveiksi tai -aikeiksi samoin talouslukujen ymmärtämisen, liiketoiminnan kehittämisen, substanssiosaamisen tai asiantuntijuiden kehittämisen, digitaaliset työvälineet, tekoälyn, ohjelmoinnin ja digitaalisen tehokkuuden, kielipinnot, myynnin ja asiakkaiden kanssa kommunikoinnin sekä yrittäjyyteen ja oman toimiston perustamiseen liittyvän koulutuksen. Kouluttautumisen tavoiksi (omien oikeustieteen opintojen lisäksi) mainittiin nimeltä KTM, ohjelmoinnin opiskelu yliopistossa sekä käytännön kokemus. Yksi vastaajista ilmoitti, että tuntuu, että kaikelle on tarvetta, ja samoin yksi vastaajista, että haluaisi pohtia lisäkoulutusta vasta oikeustieteen opintojen jälkeen.

Yhteenveto

Kaiken kaikkiaan tutkimuksen perusteella kiinnostus asianajoyrittäjyyttä kohtaan on yleistä alle 45-vuotiaiden asianajoalalla työskentelevien keskuudessa – esimerkiksi valtaosa kyselyyn vastanneista työsuhteisista asianajajista ja muista alalla työskentelevistä juristeista (ei asianajajat) ilmoitti olevansa kiinnostunut asianajoyrittäjyydestä (ostamaan tai perustamaan liiketoimintaa). Lisäksi noin joka kolmas työsuhteisista asianajajista ja muista juristeista ilmoitti, että jos vaihtaisi työtehtäviään tai asemaansa, niin olisi kiinnostunut oman toimiston perustamisesta muiden kanssa tai osakkuudesta pienessä, keskisuuressa tai suuressa toimistossa. Kiinnostuksen perusteltiin usein liittyvän työyhteisön tuen ja asioiden jakamisen etuihin, hyvään ansiotasoon sekä mahdollisuuteen kehittää toimintaa yhdessä.

Kuitenkin myös 47 vastaajaa eli noin joka kymmenes oli kiinnostunut oman toimiston perustamisesta yksin, ja 20 vastaajaa eli noin 5 prosenttia oli kiinnostunut pienen liiketoiminnan ostamisesta (esimerkiksi sukupolvenvaihdoksesta). Oman toimiston etuina nähtiin etenkin itsenäisyys, riippumattomuus ja mahdollisuus luoda omaa, ja liiketoiminnan ostamisen hyötyinä esimerkiksi toiminnan helppous, valmis asiakaskunta sekä valmis yrityksen ja toiminnan perusta.

Toisaalta lähes joka kolmas kyselyyn vastannut ja esimerkiksi yli puolet kyselyyn vastanneista osakkaista ilmoitti, ettei vaihtaisi työtehtäviään tai asemaansa. Osakkaat ilmoittivat olevansa tyytyväisiä työhönsä muun muassa itsenäisyyden ja hyvän ansiotason myötä. Kaikkien vastaajien keskuudessa tyytyväisyyteen liitettyjä tekijöitä olivat itsenäisyyden ja hyvän ansiotason lisäksi muun muassa hyvä työyhteisö, mielenkiintoiset ja haastavat tehtävät, vaikutusmahdollisuudet sekä työn ja vapaa-ajan yhteensovittamisen mahdollisuus. Kaiken kaikkiaan tyytyväisyys oli yleisempää (85 prosenttia vastaajista) kuin tyytymättömyys (15 prosenttia vastaajista), johon puolestaan liitettiin merkittävimpinä tekijöinä liiallinen työmäärä sekä vapaa-ajan tai perhe-elämän ja työn yhteensovittamisen vaikeus. Myös suurimmaksi syyksi asianajoalalta lähdön harkinnalle ilmoitettiin työn ja perheen yhteensovittamisen vaikeus (30 prosenttia vastaajista). Kaiken kaikkiaan kullekin mieluisen tehtävän ja tyytyväisyyden löytyminen vaikutti kyselyn perusteella liittyvän mainittujen eri tekijöiden punnintaan suhteessa kykyyn yhdistää työntekoon myös vapaa-aikaa. Myös erityisesti muiden juristien (ei asianajajat) ja oikeustieteen opiskelijoiden/yo-harjoittelijoiden eräänä keskeisenä edellytyksenä asianajoalalle siirtymisessä oli mahdollisuus yhdistää työhön perhe-elämää ja/tai vapaa-aikaa.

Tutkimuksen perusteella kiinnostus toimia asianajoyrittäjänä eri maakunnissa vaikuttaa vahvasti heijastavan asianajoalalla työskentelevien henkilöiden nykyisen työpaikan sijaintia, sillä suosituin maakunta asianajoyrittäjyydelle oli tutkimuksessa Uusimaa (ja pääosa vastaajista pääkaupunkiseudulta). Kuitenkin myös osa pääkaupunkiseudulla työskentelevistä asianajoyrittäjyydestä kiinnostuneista vastaajista ilmoitti olevansa halukas työskentelemään myös muualla Suomessa, Lappia myöten.

Lisäksi kaikista vastaajista lähes puolet ilmoitti, että olisi valmis liikkumaan työn perässä (avointen vastausten perusteella viitaten joko satunnaisempiin työmatkoihin tai toisaalta päivittäiseen työn perässä liikkumiseen tai työn perässä muuttamiseen). Yleisimmiksi liikkumisen kohteiksi mainittiin Uusimaa tai oman asuinpaikan lähikunnat, suurimmat kaupungit Suomessa tai ulkomaat. Moni

myös mainitsi työn perässä liikkumisen kohteeksi oman aiemman kotiseudun. Työpaikalle matkustamisen osalta ilmoitettujen maksimiyömatkojen mediaani oli 30 km/suunta, ja pienemmillä paikkakunnilla 50 km/suunta. Lisäksi osa vastaajista ilmoitti olevansa valmis liikkumaan myös jopa 250–350 kilometrin yömatkaa yhteen suuntaan.

Valtaosa asianajoyrittäjyydestä kiinnostuneista (yli 70 prosenttia) ilmaisi, että työskentelisi osakkaana mieluummin 1–2 osakkaan (tai muutaman osakkaan) asianajotoimistossa kuin toimistoyhteisössä muiden omaan lukuun työskentelevien asianajajien kanssa. Toimistoyhteisöön ja pieneen toimistoon liitetyt edut olivat kuitenkin osittain samoja – yhteisöllisyyteen ja asioiden jakamiseen liittyviä – mutta toimistoyhteisöön liitettiin myös mahdollisia haittoja esimerkiksi jääviys-, esteellisyys- ja kilpailutilanteisiin liittyen tai toimistoyhteisöä kuvattiin ennestään tuntemattomaksi vaihtoehdoksi.

Kiinnostus asianajoyrittäjyyttä kohtaan näkyi kyselyssä myös siinä, että yleisimmäksi tarpeeksi lisäkoulutukselle ilmoitettiin talousosaamiseen liittyvä koulutus (yli puolet kaikista vastaajista), asiakashankintaan ja markkinointiin liittyvä koulutus (noin 40 prosenttia vastaajista) sekä liiketoiminnan kehittämiseen liittyvä koulutus (noin joka kolmas vastaaja). Myös osaamisen laajentamiseen koulutuksen avulla liittyvissä avoimissa vastauksissa toistettiin eniten talousosaamiseen ja liiketoimintaan liittyviä koulutustavoitteita tai -aikeita. Lisäksi asianajoyrittäjyyteen liittyvästä mentoroinnista oltiin kyselyn perusteella hyvin kiinnostuneita (muiden kuin osakkaiden kohdalla yli 60 prosenttia vastaajista).

Yhteenvedona Asianajajatutkimuksen 2018 ensimmäisen osan perusteella alle 45-vuotiaiden asianajajalalla työskentelevien (muiden kuin osakkaidenkin) joukossa valtaosa on kiinnostunut asianajoyrittäjyydestä, ja monenlaisiin liiketoiminnan ostamisen tai perustamisen tapoihin ja muotoihin sekä työn perässä liikkumiseen on paljon halukkaita.